

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet samt vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det skall stiftas en lag om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet, som ersätter den nuvarande förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. I enlighet med gällande lagstiftning föreskrivs i den nya lagen att en utövare av inkvarteringsverksamhet skall göra en anmälan om resande som anländer till inkvarteringsrörelsen. När det gäller dem som ansvarar för att resandeanmälan görs är den nya lagen dock mera omfattande än den nuvarande regleringen. Skyldigheten att göra anmälan skall till skillnad från nuläget också gälla dem som driver campingplatser samt näringsidkare som bedriver s.k. frukostinkvartering och gårdsbruksturism. Lagen skall också tillämpas på yrkesmässigt tillhandahållande av andra inkvarteringslokaler såsom fritidsbostäder.

Innehållet i resandeanmälan är mera detaljerat än enligt gällande reglering. Det föreslås att bestämmelserna om de uppgifter som skall lämnas i resandeanmälan kompletteras med bl.a. personuppgifter om make eller maka och minderåriga barn som följer med resanden.

Nytt är också att en utövare av inkvarteringsverksamhet med hjälp av automatisk databehandling eller manuellt skall kunna föra ett resanderegister över uppgifterna om resande.

På samma sätt som för närvarande skall en utövare av inkvarteringsverksamhet tillstålla polisen uppgifter om resande som gäller utlänningar. Polisen skall dessutom ha rätt att också få uppgifter om andra resande. Även gränsbevakningsväsendet, tullverket, räddningsmyndigheterna och hälsoskyddsmyndigheterna skall ha rätt att få uppgifter om resande.

digheterna skall ha rätt att få uppgifter om resande för utförandet av sina uppdrag.

I den nya lagen föreslås bestämmelser om förplägnadsrörelsernas öppettider, bestämmelser om inkvarterings- och förplägnadsrörelsernas rätt att välja sina kunder samt bestämmelser om upprätthållande av ordning. Innehållet i bestämmelserna motsvarar till stor del gällande bestämmelser.

Lagen skall inte tillämpas på boendeservice inom socialvården som tillhandahålls av sådana privata serviceproducenter som avses i lagen om tillsyn över privat socialservice eller på inkvartering i transportmedel i anslutning till transport. Lagen skall inte heller tillämpas på tillhandahållande av fritidsbostäder eller andra inkvarteringslokaler endast för personalen vid en sammanslutning, stiftelse eller inrättning. Detsamma gäller servering av livsmedel eller alkoholfria drycker till kunder, om verksamheten är obetydlig jämfört med verksamhetsutövarens övriga näringsverksamhet i samma affärslokal.

Polisinrättningarna i häradet skall vara tillsynsmyndigheter över utövarna av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet inom sitt verksamhetsområde. För att effektivisera tillsynen föreslås att polisen skall kunna ingripa med tvångsmedel i inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som utövas otillbörligt.

Enligt den gällande hälsoskyddslagen skall den som utövar inkvarterings- och förplägnadsverksamhet göra en anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om anläggande och ibruktagande av inkvarteringslokaler och lokaler där förplägnadsrörelse drivs. Det föreslås att anmälningsförfarandet revideras så att hälsoskyddsmyndigheten

skall underrätta polis- och räddningsmyndigheterna om anmälningar om inkvarteringslokaler och sådana lokaler där förplägnadsrörelse drivs samt om eventuella inspektionsbesök i sådana lokaler. Polis- och räddningsmyndigheterna skall ha rätt att närvara när inspektion utförs. Reformen ersätter den nuvarande separata utredning om inkvarterings-

rings- och förplägnadsrörelser som skall lämnas in till polisen.

I propositionen ingår dessutom förslag till lagar om ändring av hälsoskyddslagen och lagen om ordningsvakter.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge och praxis	4
1.1. Lagstiftning och praxis	4
1.2. Lagstiftningen i utlandet och den internationella utvecklingen.....	11
Sverige.....	11
Norge	11
Danmark	11
Europeiska unionen	12
1.3. Bedömning av nuläget och behov av revidering.....	13
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	15
2.1. Mål.....	15
2.2. De viktigaste förslagen	15
3. Propositionens verkningar.....	17
3.1. Verkningar i fråga om företagsverksamhet.....	17
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	17
3.3. Verkningar för medborgarna.....	17
4. Beredningen av propositionen.....	17
Regeringsprogrammet	17
Arbetsgrupp vid handels- och industriministeriet	17
Den fortsatta beredningen.....	17
DETALJMOTIVERING	19
1. Lagförslag	19
1.1. Lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet	19
1.2. Hälsoskyddslagen	30
1.3. Lagen om ordningsvakter.....	30
2. Närmare bestämmelser	30
3. Ikraftträdande	31
4. Lagstiftningsordning	31
LAGFÖRSLAGEN	32
om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet.....	32
om ändring av 15 § i hälsoskyddslagen	36
om ändring av 1 § i lagen om ordningsvakter	37
BILAGA	38
PARALLELLTEXTER	38
om ändring av 15 § i hälsoskyddslagen	38
om ändring av 1 § i lagen om ordningsvakter	39

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och praxis

1.1. Lagstiftning och praxis

Lagstiftning. I Finland har friheten att idka näring tryggats som en grundläggande fri- och rättighet i grundlagen. Närmare bestämmelser om idkande av näring finns i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919), nedan *näringslagen*. I lagstiftningen kan uppställas begränsningar för utövandet av vissa näringar som är förenade med t.ex. säkerhetsrisker, hälsorisker eller ekonomiska risker. Dyliga s.k. reglementerade näringar nämns i förteckningen i 3 § i näringslagen. Drivande av inkvarterings- och förplägnadsrörelser hör också till reglementerade näringar.

Bestämmelser om drivande av inkvarterings- och förplägnadsrörelser finns i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991), som utfärdats med stöd av 3 § 6 punkten i näringslagen. Enligt 1 § i förordningen avses med inkvarteringsrörelse tillhandahållande i förvärvssyfte av möblerade rum för inkvartering av gäster. För en inkvarteringsrörelse kan användas en benämning som beskriver arten av verksamheten, såsom hotell, resandehem, vandrarhem, pensionat eller semesterby eller någon annan motsvarande benämning. Med förplägnadsrörelse avses servering av mat eller förfriskningar till kunder i förvärvssyfte i en lokal eller på en plats som reserverats för ändamålet. För en förplägnadsrörelse kan användas en benämning som beskriver arten av verksamheten, såsom restaurang eller kafé eller någon annan motsvarande benämning.

I 2 § i förordningen bestäms om undantag i fråga om tillämpningsområdet. Förordningen tillämpas inte på s.k. gårdsbruksturism, dvs. inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som en privatperson säsongmässigt utövar som binäring på glesbygden, om inte antalet personer som samtidigt inkvarteras överstiger 40. Förordningen tillämpas inte heller på s.k.

personalrestaurangverksamhet, dvs. förplägnadsverksamhet i samband med en inrättning, en sammanslutning eller ett företag, om verksamheten endast är avsedd för egen personal eller för någon annan begränsad krets. Förordningen omfattar inte heller s.k. frukostinkvartering, dvs. inkvartering av kunder och servering av mat eller förfriskningar till dem i ett privathem.

Innan verksamheten inleds skall den som utövar inkvarterings- och förplägnadsverksamhet göra en sådan grundanmälan till Patent- och registerstyrelsen som avses i handelsregisterlagen (129/1979). Innan verksamheten inleds skall dessutom till polisen på den ort där rörelsen är förlagd lämnas in en utredning i fyra exemplar över inkvarterings- och förplägnadsrörelsen, av vilken skall framgå rörelseidkarens firma samt rörelsens adress och telefonnummer, antalet kundplatser i förplägnadsrörelsen specificerade avdelningsvis, antalet rum och bäddplatser i inkvarteringsrörelsen och tidpunkten då verksamheten inleds. Av utredningen skall också framgå huruvida avsikten är att alkoholdrycker skall serveras i rörelsen, samt huruvida endast sådana alkoholdrycker serveras som framställts genom jäsning och innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol. Om avsikten är att inkvarterings- och förplägnadsverksamheten skall utövas i flera lokaler eller på flera platser, skall utredningen ges för varje verksamhetsställe innan det tas i bruk.

Polisen lämnar utredningen om inledande av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och räddningsmyndigheten. Om avsikten är att utskänkning skall idkas i rörelsen, lämnar polisen utredningen även till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, nedan *Produkttillsynscentralen*. Om det är fråga om utskänkning av alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol sänds utredningen däremot till länsstyrelsen.

När det gäller de undantag i fråga om tillämpningsområdet som anges i 2 § skall ock-

så en skriftlig anmälan göras till polisen, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och räddningsmyndigheten innan verksamheten inleds.

I 4 § i förordningen bestäms om förplägnadsrörelsernas öppettider. Enligt paragrafen får en förplägnadsrörelse öppnas tidigast klockan fem och den får hållas öppen till klockan två. Nya kunder får tas emot i förplägnadsrörelsen senast trettio minuter före stängningstiden. Bestämmelserna om öppettider tillämpas också på verksamhet som avses i 2 §.

I förordningen finns också bestämmelser om förfarandet för förlängning av öppettiden. Enligt 5 § 1 mom. får en förplägnadsrörelse hållas öppen mellan klockan två och fem, om en förlängd öppettid är nödvändig med tanke på turisttrafiken, personer på arbetsresa eller i arbete eller av andra skäl, samt om det är motiverat med hänsyn till faktorer som inverkar på upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. Den förlängda öppettiden gäller s.k. nattkaféer, dvs. kaféer eller förplägnadsrörelser som tillhandahåller motsvarande tjänster utan att servera alkoholdrycker mellan klockan två och fem.

Enligt 5 a § skall till polisen på den ort där rörelsen är förlagd senast två veckor innan öppettiden förlängs lämnas en skriftlig anmälan med uppgifter om grunden för förlängning av öppettiden, den förlängning av öppettiden som avses gälla för rörelsen, huruvida avsikten är att den förlängda öppettiden skall iakttagas tills vidare, en bestämd tid eller under en viss tillställning eller ett visst evenemang samt huruvida den förlängda öppettiden gäller hela rörelsen, en av dess avdelningar eller någon i övrigt specificerad del av rörelsen. Polisen kan på basis av anmälan utfärda detaljerade bestämmelser om bedrivande av rörelse under nämnda tid och vid behov förbjuda förlängningen av öppettiden, om inte förutsättningar enligt 5 § 1 mom. finns för förlängningen.

I 5 § 2 mom. sägs att en förplägnadsrörelse där alkohol utskänks får hållas öppen högst till klockan fyra enligt vad den myndighet som beviljar utskänkningstillståndet bestämmer om förlängning av öppettiden efter klockan halv två med stöd av de stadganden och bestämmelser som utfärdats särskilt om

detta.

Enligt 23 § i förordningen om alkoholdrycker och sprit (1344/1994) får servering inte inledas före klockan nio. Serveringen skall avslutas när serveringsstället stängs, dock senast klockan halv två. Om serveringsstället stängs efter klockan tjugofyra, skall serveringen avslutas senast en halv timme före serveringsställets stängningstid. Utan hinder av det som bestäms ovan kan länsstyrelsen i det län där serveringsstället är beläget enligt vad som särskilt föreskrivs tillåta förlängning av serveringstiden så att servering av alkoholdrycker får ske före klockan nio och efter klockan halv två.

Tillstånd till förlängning av serveringstiden skall ansökas skriftligen hos länsstyrelsen. Till ansökan skall fogas en utredning om behovet av förlängd serveringstid samt annan utredning som länsstyrelsen anser nödvändig.

Enligt statsrådets förordning om förlängning av serveringstiden för alkoholdrycker (1208/2002) kan tillståndsmyndigheten bevilja tillstånd att inleda servering tidigast klockan fem och tillstånd att förlänga serveringstiden till klockan halv tre eller halv fyra. Tillstånd kan beviljas endast av särskilda skäl. Tillstånd kan beviljas endast om serveringsstället är så beläget att förlängningen av serveringstiden inte kan antas åsamka dem som bor i närheten olägenhet eller störning. Om tillståndsmyndigheten anser det vara nödvändigt för förverkligande av syftet med alkohollagen kan tillstånd förvägras eller beviljas så att det tidsmässigt eller till sin omfattning avviker från ansökan. Tillstånd kan förvägras och ett beviljat tillstånd återkallas om det på serveringsstället har förekommit allvarliga serveringsförseelser, upprepade ordningsstörningar eller verksamhet som strider mot god sed.

Tillstånd att servera alkoholdrycker före klockan nio kan beviljas endast om särskilda med turismen sammanhängande skäl, en särskild tillställning eller ett särskilt evenemang förutsätter det. Som särskilda skäl till servering av alkoholdrycker efter klockan halv två kan anses att serveringsställets verksamhetsidé på grund av ett högklassigt underhållningsprogram eller någon annan jämförbar orsak förutsätter förlängd serveringstid och att det på serveringsstället ordnas en sär-

skild tillställning eller ett särskilt evenemang av en karaktär som förutsätter förlängd serveringstid.

Tillstånd att servera alkoholdrycker till klockan halv fyra kan i första hand beviljas ett serveringsställe som uteslutande håller kvälls- och nattöppet, om serveringsstället finns i anslutning till ett högklassigt hotell eller om serveringsstället i fråga om sin utrustnings- och servicestandard är en särskilt högklassig underhållningsrestaurang.

I tillståndsvillkoren skall nämnas att serveringsstället skall stängas en halv timme efter serveringstidens slut. Tillstånd kan beviljas för varje veckodag eller en del av veckans dagar. Tillståndet kan gälla hela rörelsen, en avdelning eller någon annan uttryckligen angiven del av den.

Enligt 6 § i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser skall inkvarterings- och förplägnadsverksamhet bedrivs under uppsikt och ledning av en ansvarig föreståndare. Den ansvarige föreståndaren kan vara en enskild näringsidkare eller någon annan fysisk person. Bestämmelser om den ansvarige föreståndaren för ett serveringsställe och dennes ställföreträdare finns dessutom i 21 b § i alkohollagen (1143/1994).

I 8 § i förordningen föreskrivs om försäljning för avhämtning. I paragrafen sägs att produkter som säljs i en inkvarterings- eller förplägnadsrörelse får överlåtas för avhämtning, och produkter som är tillåtna enligt förordningen om kiosk- och därmed jämförlig handel samt automathandel (436/1969), nedan *kioskförordningen*, får saluföras i rörelsen på de villkor som nämns i förordningen. I lagen om minuthandelns och frisersalongers öppettider (1297/2000), som trädde i kraft den 15 januari 2001, intogs bestämmelser om kioskhandel och samtidigt upphävdes kioskförordningen. Till följd av detta kan hänvisningen i 8 § till kioskförordningen inte längre tillämpas.

I 10 § i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser finns bestämmelser om rätt att välja kunder och tryggande av ordning. I 1 mom. sägs att när det behövs för upprätthållande av ordningen eller med beaktande av rörelsens verksamhetsidé, har den som driver inkvarterings- och förplägnadsrörelsen samt personalen rätt att vägra tillträde,

att servera mat och förfriskningar samt att vid behov avlägsna kunder.

Bestämmelser om ordningen på serveringsställen finns dessutom i 23 § i alkohollagen. Enligt paragrafen skall berusade vägras tillträde till serveringsstället. En kund som uppträder störande eller uppenbart är berusad skall avlägsnas från serveringsstället.

I 10 § 2 mom. i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser sägs att för upprätthållande av ordningen kan rörelseidkaren utse, eller polisen bestämma att rörelseidkaren skall utse, en av polisen godkänd person till ordningsman för inkvarterings- och förplägnadsrörelsen. Med stöd av 21 d § i alkohollagen kan tillståndsmyndigheten dessutom genom villkor i serveringstillståndet förutsätta att en ordningsvakt utses för serveringsstället, om övervakningen och upprätthållandet av ordningen kräver det.

Enligt 2 och 10 § i lagen om ordningsvakter (533/1999) får till ordningsvakt utses en person som gett sitt samtycke till uppgiften och som polisen har godkänt som ordningsvakt. Som ordningsvakt får godkännas en för uppgiften lämplig myndig person med sådan utbildning som bestämts av inrikesministeriet. Ordningsövervakningsuppgifter får också utföras av en person som utsetts för uppgiften som ordningsvakt på basis av ett uppdrag av ett bevakningsföretag enligt 9 § 2 mom. i lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002).

I 11 § i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser finns bestämmelser om anmälningar om resande. För varje resande som anländer till en inkvarteringsrörelse skall ifyllas ett resandekort enligt ett av inrikesministeriet fastställt formulär, och resanden skall underteckna kortet. Endast polisen har rätt att få resandekortet och att få uppgifter om dess innehåll. Den som driver inkvarteringsrörelsen skall spara resandekortet under minst ett år från det att kortet ifylldes. Resandekortet för en utlänning skall dock tillställas polisen dagen efter ankomstdagen, om inte polisen beviljar längre tid. Om det finns skäl att betvivla riktigheten av de personuppgifter som en resande har lämnat, skall detta genast meddelas polisen. Beträffande andra utlänningar än danska, isländska, norska och svenska medborgare skall en av-

färdsanmälan lämnas till polisen dagen efter avfärden, om inte polisen beviljar längre tid.

I inrikesministeriets beslut om resandekort (1706/1991) sägs att såsom ett sådant resandekort som avses i 11 § i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser skall användas en blankett som uppgjorts enligt en till beslutet bifogad mall eller en blankett som innehåller de uppgifter som krävs. Resandekortet skall vara dubbelt, och kortet skall vara försett med ledtext på åtminstone finska, svenska och engelska. På resandekortet skall antecknas bl.a. personuppgifter om resanden.

Länsstyrelsen och polisen övervakar att bestämmelserna i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser iakttas. Om den som driver en inkvarterings- och förplägnadsrörelse har underlåtit att iakttä förordningen eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, eller om missbruk har förekommit i verksamheten eller verksamheten har störst ordningen, kan polisen tilldela rörelseidkaren en varning eller förbjuda förlängning av öppettiden enligt 5 § 1 mom. Om försummelse eller förseelse är allvarliga eller om de trots varning har upprepats, kan länsstyrelsen på framställning av polisen begränsa öppettiden enligt 4 § och 5 § 1 mom. för rörelsen eller stänga rörelsen eller en del av den för en bestämd tid.

Den som bryter mot bestämmelserna i förordningen kan dömas till böter.

Bestämmelser om servering av alkoholdrycker i anslutning till inkvarterings- och förplägnadsverksamhet finns i alkohollagen.

Enligt 21 § i alkohollagen får servering av alkoholdrycker bedrivas endast av den som tillståndsmyndigheten har beviljat serveringstillstånd. Serveringstillstånd beviljas tills vidare, för viss tid eller tillfälligt. Serveringstillståndet gäller ett visst serveringsställe. Serveringstillstånd för viss tid kan beviljas när serveringsställets verksamhet är tidsbegränsad till sin karaktär eller när det finns någon särskild anledning att kontrollera att sökanden har de förutsättningar som behövs eller att ge akt på serveringsverksamheten. Tillstånd för viss tid kan beviljas för högst ett år. Tillfälligt serveringstillstånd beviljas för tillställningar och evenemang för högst en månad.

I 21 a § i alkohollagen bestäms om förutsättningar som gäller den som söker serveringstillstånd. Enligt paragrafen beviljas serveringstillstånd en myndig sökande som inte har försatts i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats och som har den tillförlitlighet som krävs för servering av alkoholdrycker. Sökanden skall dessutom ha behövliga ekonomiska och yrkesmässiga förutsättningar. Yrkesmässiga förutsättningar saknas hos en sökande som inte för serveringsstället anmält en ansvarig föreståndare och ställföreträdare för denna vilka uppfyller de krav som enligt 21 b § ställs på dem. I alkohollagen sägs att ett serveringsställe skall ha en ansvarig föreståndare och ett tillräckligt antal ställföreträdare för denna, vilka utses av innehavaren av serveringstillståndet. Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna skall vara lämpliga för uppgiften och genom utbildning eller erfarenhet ha förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet. Den ansvarige föreståndaren och ställföreträdarna skall vid sidan av innehavaren av serveringstillståndet se till att alkohollagen iakttas på serveringsstället. Uppgiften som ansvarig föreståndare och dennes ställföreträdare är den som på grund av rusmedelsmissbruk eller tidigare förseelser eller försummelser uppenbart inte kan sköta sin uppgifter.

Genom utbildning förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst ett års heltidsstudier inom restaurangbranschen, om undervisningsprogrammet innehåller undervisning och praktik i servering av alkoholdrycker. Genom erfarenhet förvärvat tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst två års heltidsarbete med servering av alkoholdrycker samt ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

I fråga om ett serveringsställe där det serveras enbart genom jäsning tillverkade alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol kan tillräcklig yrkesskicklighet med avvikelse från det som sägs ovan konstateras genom ett av en restaurangläroanstalt utfärdat intyg över förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkoholdrycker.

I 21 c § i alkohollagen bestäms om krav som gäller serveringsställen och serveringsområden. På serveringsstället skall finnas en så stor personal som med beaktande av verksamhetens omfattning och art behövs för att övervakningen skall vara effektiv och ordningen upprätthållas effektivt. En plan angående personalens antal och uppgifter skall läggas fram för tillståndsmyndigheten.

På serveringsstället får alkoholdrycker serveras endast på ett av tillståndsmyndigheten godkänt serveringsområde där effektiv övervakning kan ordnas. Serveringsområdet skall märkas ut eller avgränsas på ett för kunderna tydligt sätt, om det inte annars klart kan urskiljas. För tillståndsmyndigheten skall också läggas fram en plan angående avgränsning av serveringsområdet.

Serveringsområdet kan ändras på anmälan av tillståndsinnehavaren. En förutsättning för ändring av serveringsområdet är dock att tillståndsmyndigheten ger tillstånd till det, om ändringen är av betydelse för övervakningen av serveringen.

I 21 d § i alkohollagen bestäms om förvägande eller begränsning av serveringstillstånd i vissa fall. Tillståndsmyndigheten kan begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de typer av alkoholdrycker som får serveras eller antalet kundplatser eller uppställa sådana villkor som behövs för övervakningen av serveringen och upprätthållande av ordningen, om förutsättningarna för serveringstillstånd i övrigt uppfylls men det på grund av serveringsställets läge eller andra speciella omständigheter samt med beaktande av tillståndsinnehavarens enligt 21 c § framlagda planer är uppenbart att serveringen inte skäligen kan övervakas.

Tillståndsmyndigheten kan förvägra serveringstillstånd eller begränsa serveringstiden, serveringsområdet, de typer av alkoholdrycker som får serveras eller antalet kundplatser eller uppställa sådana villkor som behövs för övervakningen av serveringen och upprätthållande av ordningen, om serveringsstället är beläget så att tillståndsmyndigheten utifrån erhållna utredningar och utlåtanden har anledning att misstänka att serveringsverksamheten stör eller har andra negativa konsekvenser för boendemiljön, allmän ordning och säkerhet eller för samhällets service

och funktioner.

Den som utövar inkvarterings- och förplägnadsverksamhet skall också göra en anmälan enligt hälsoskyddslagen (763/1994). Enligt 13 § i hälsoskyddslagen skall verksamhetsidkaren i god tid innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om anläggandet eller ibruktagandet av en inkvarteringslokal eller en livsmedelslokal. En anmälan skall göras också om en väsentlig ändring av verksamheten. Hälsoskyddsmyndigheten skall också underrättas när verksamhetsidkaren byts eller temporära livsmedelslokaler tas i bruk.

Begreppet livsmedelslokal är mycket vidsträckt. Med livsmedelslokal avses enligt 34 § 1 mom. i hälsoskyddslagen en byggnad, en lokal eller en del därav, där livsmedel som är avsedda att säljas eller överlåtas tillverkas, förvaras, saluförs, serveras eller på annat sätt hanteras. Restauranger och kaféer är exempel på livsmedelslokaler som avses i hälsoskyddslagen. Också ett serveringsställe som avses i alkohollagen är en livsmedelslokal.

I 4 § i hälsoskyddsförordningen (1280/1994) finns bestämmelser om innehållet i en anmälan enligt 13 § i hälsoskyddslagen. Av anmälan skall framgå bl.a. verksamhetsidkarens namn och hemort, uppgift om var den plats som reserverats för verksamheten är belägen och uppgifter om den tilltänkta verksamheten samt utredning om vattenförsörjning, ventilation, avlopp och avfallshandling. I en anmälan som gäller en inkvarteringslokal skall uppges för hur många besökare lokalen är planerad. Skyldigheten att anmäla antalet besökare gäller inte i fråga om livsmedelslokaler. I 23 § i hälsoskyddsförordningen finns bestämmelser om innehållet i en anmälan om anläggande och ibruktagande av livsmedelslokaler. Av anmälan skall enligt paragrafen utöver vad som bestäms i 4 § i förordningen framgå livsmedelssortimentet, de viktigaste anordningarna, ritningar över lokalen samt placeringen av inventarier och uppgifter om de utrymmen i lokalen i vilka eventuellt bereds mat för försäljning. Till anmälan skall dessutom fogas en plan för egenkontroll samt uppgift om användningsändamålet och tillståndssituationen med avseende på byggnadstillsynen för kännedom åt

den kommunala hälsoskyddsmyndigheten.

I 15 § i hälsoskyddslagen sägs att hälsoskyddsmyndigheten granskar anmälan och fattar beslut med anledning av den. Hälsoskyddsmyndigheten kan i sitt beslut, efter att ha hört verksamhetsidkaren, meddela föreskrifter som behövs för att sanitära olägenheter skall kunna förebyggas eller, om en sanitär olägenhet inte kan hindras på något annat sätt, förbjuda verksamheten på platsen i fråga. Enligt 5 § i hälsoskyddsförordningen skall hälsoskyddsmyndigheten utan dröjsmål granska anmälan och företa ett sådant inspektionsbesök som behandlingen av anmälan eventuellt förutsätter. I 6 § bestäms om innehållet i beslut med anledning av anmälan. Av hälsoskyddsmyndighetens beslut skall framgå bl.a. verksamhetsidkarens namn och var inrättningen eller den därmed jämförbara verksamheten är förlagd, inspektioner, eventuella föreskrifter som meddelats eller förbud som gäller verksamheten.

En lokal eller byggnad som används för inkvarterings- och förplägnadsverksamhet skall också i övrigt uppfylla kraven enligt hälsoskydds- och bygglagstiftningen. I 26 § i hälsoskyddslagen sägs att bostäder och andra utrymmen inomhus skall beträffande luftens renhet, temperatur, fuktighet, buller, luftväxling, ljus, strålning och övriga motsvarande förhållanden vara sådana att de som befinner sig i bostaden eller utrymmet inte förorsakas sanitär olägenhet.

I markanvändnings- och bygglagen (132/1999), som trädde i kraft vid ingången av 2000, finns mera detaljerade bestämmelser än tidigare om allmänna säkerhetskrav i anslutning till byggande, planering och underhåll.

Enligt 21 § i räddningslagen (468/2003) skall byggnader och konstruktioner samt deras omgivning planeras, byggas och hållas i skick så att risken för att en eldsvåda uppstår eller sprider sig är liten och så att räddningsverksamhet är möjlig om en olycka inträffar.

Enligt 36 § i räddningslagen förrättas brandsyn av den lokala räddningsmyndigheten. Enligt statsrådets förordning om räddningsväsendet (787/2003) skall brandsyn förrättas minst en gång om året bl.a. på hotell, internat, semesterbyar och andra motsvarande inkvarteringslokaler med mer än tio in-

kvarteringsplatser samt i restauranger med flera än 50 kundplatser.

Syftet med ordningslagen (612/2003), som trädde i kraft vid ingången av oktober 2003, är att främja allmän ordning och säkerhet på allmänna platser. Med allmän plats avses byggnader och andra motsvarande platser, såsom affärslokaler eller restauranger som antingen under någon tillställning eller annars kan användas av allmänheten. Enligt 3 § är det förbjudet att störa den allmänna ordningen eller äventyra säkerheten på allmän plats genom att föra oljud eller på något annat motsvarande sätt, genom hotfulla gester och aggressiva rörelser och genom att skjuta och kasta saker.

Enligt 7 § 1 mom. i ordningslagen är det förbjudet att på allmän plats köpa och mot betalning erbjuda sexuella tjänster. Med sexuella tjänster avses samlag enligt 20 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen (39/1889) samt därmed jämförbara sexuella handlingar.

I lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) bestäms om åtgärder som syftar till att skydda restauranganställda och kunder mot de men för hälsan som tobaksrökningen vållar. Enligt 12 § 6 punkten är tobaksrökning förbjuden vid bardisken och i spelutrymmen i restauranger och andra förplägnadsrörelser, om det inte annars kan förhindras att arbetstagarna där exponeras för tobaksrök.

Enligt 13 § 2 mom. får rökning tillåtas i gästernas inkvarteringsrum på hotell och andra inkvarteringsrörelser samt i restauranger och andra förplägnadsrörelser vilkas serveringsutrymme är mindre än 50 m². Av ett serveringsutrymme som är större får högst 50 procent reserveras för rökare. Då gäller det emellertid att se till att tobaksrök inte sprider sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. De restaurangutrymmen i samma hotell och restauranghelhet som är öppna samtidigt betraktas som en och samma restaurang. Med serveringsutrymme avses utrymme reserverat för intagande av mat och dryck som serveras där.

I lagen om friluftsliv (606/1973) finns bestämmelser om inkvarteringsverksamhet inom turism på campingplatser och andra jämförbara områden. Med campingplats avses enligt 18 § ett område där man tillfälligt,

vanligen på fritiden bor i campingstuga, tält, husvagn eller campingfordon och där det finns sammanlagt minst 25 campingstugor eller platser reserverade för tält, husvagnar eller campingfordon. Ett område med minst tio campingstugor är dock alltid en campingplats. Lagens bestämmelser om campingplatser gäller även andra för liknande inkvartering avsedda områden där det i byggnader som är avsedda för högst ett hushåll eller en liten grupp sammanlagt finns över 40 bäddplatser.

I 20 § sägs att den som inrättar en campingplats eller väsentligt ändrar verksamheten på en campingplats skall senast tre månader innan verksamheten inleds eller ändras skriftligen anmäla detta till en av kommunen förordnad myndighet (kommunens myndighet för campingområden) i den kommun där området är beläget. Anmälan skall innehålla behövliga uppgifter om den som driver campingplatsen, om campingplatsens läge samt om verksamhetens art och omfattning.

I 22 § finns bestämmelser om tryggheten av ordningen på en campingplats. Enligt paragrafen kan den som driver en campingplats tillsätta ordningsvakter enligt lagen om ordningsvakter för att övervaka ordningen och säkerheten på campingplatsen och i dess omedelbara närhet. Den lokala polisen på den ort där campingplatsen är belägen kan vid behov meddela den som driver campingplatsen föreskrifter om tillsättandet av ordningsvakter. Den som driver en campingplats och personalen på campingplatsen har rätt att för att bevara ordningen på området eller med hänsyn till dess användningsändamål vägra en person tillträde till området och vid behov avlägsna en person från området.

I 25 § definieras tillfällig campingplats. Ett område där över 100 personer skall inkvarteras högst 14 dygn i tält eller i husvagnar eller campingfordon som är på området högst denna tid är en tillfällig campingplats.

Enligt 28 § i hälsoskyddslagen skall en campingplats och ett annat för inkvartering reserverat område planeras och underhållas så att de som vistas där inte utsätts för sanitär olägenhet.

Enligt statsrådets förordning om räddningsväsendet skall brandsyn förrättas minst en gång om året på campingplatser med

minst tio inkvarteringsplatser.

Praxis. Enligt Statistikcentralens register över företag och verksamhetsställen var 13 482 företag verksamma inom inkvarterings- och förplägnadsbranschen år 2002. Av företagen utövade 11 717 förplägnadsverksamhet och 1 765 inkvarteringsverksamhet. År 2002 arbetade i genomsnitt 82 000 personer inom inkvarterings- och förplägnadsbranschen.

År 2002 fanns det 312 campingplatser, och på dem övernattade ca 2,2 miljoner resande. Av dessa var en knapp femtedel utlänningar.

Statistikcentralen samlar in uppgifter om inkvarteringskapaciteten och användningen av kapaciteten samt de gäster som anlänt till inkvarteringsrörelserna och övernattningarna specificerade per inkvarteringsform och resans syfte. Statistiken omfattar inkvarteringsrörelser som har minst tio rum, stugor eller husvagnsplatser. För insamlingen av uppgifter har det upprättats ett särskilt register över inkvarteringsrörelser. Vid ingången av 2002 fanns det i Statistikcentralens register över inkvarteringsrörelser 1 455 inkvarteringsrörelser (verksamhetsställen) som omfattades av statistiken. I registret finns också små rörelser som inte omfattas av statistiken. År 2002 uppgick det totala antalet verksamma inkvarteringsrörelser i registret till närmare 2 900.

Enligt Statistikcentralens statistik över turismen uppgick antalet registrerade inkvarteringsdygn till ca 16 miljoner år 2003. Av dem som övernattade var ca 12 miljoner finländare och ca 4 miljoner utlänningar.

Till Finlands Hotell- och Restaurangförbund hör ca 2 300 företag, vilkas sammanlagda omsättning enligt uppgifter från förbundet utgör ca 75—80 procent av omsättningen i branschen.

Enligt Finlands Hotell- och Restaurangförbund steg värdet av totalförsäljningen inom branschen till ungefär 5 miljarder euro år 2003. Försäljningen ökade med 1 procent från föregående år.

För behandlingen och övervakningen av tillståndsärenden samt för alkoholstatistiken för Produkttillsynscentralen och länsstyrelserna ett alkohollagenregister över de näringsidkare som har beviljats tillstånd som avses i alkohollagen eller som har ansökt om ett

sådant tillstånd. Produkttillsynscentralen är registeransvarig. I alkoholnäringsregistret finns ca 9 000 förplågnadsrörelser som bedriver servering av alkoholdrycker. I Finland fanns det vid utgången av 2003 ca 2,1 miljoner kundplatser enligt serveringstillståndet.

1.2. Lagstiftningen i utlandet och den internationella utvecklingen

Sverige

I *alkohollagen* (1994:1738) finns detaljerade bestämmelser om serveringstillstånd som meddelas av kommunen.

Det finns också en *lag om hotell- och pensionatrörelse* från 1966 (1996:742). Med hotell- och pensionatrörelse avses enligt lagen yrkesmässig verksamhet med ändamål att tillhandahålla tillfällig möblerad bostad. Lagen gäller inte bl.a. social boendeservice eller på campingplats belägen, enkelt utrustad stuga som uthyrs som tillfällig bostad.

Enligt lagen får hotell- och pensionatrörelse drivas endast med tillstånd av polismyndigheten. Kravet på tillstånd gäller rörelser som är avsedda att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som omfattar minst fem gäst- rum.

Tillstånd meddelas, om det inte finns anledning att anta att den som söker tillståndet skall driva rörelsen så att fara för allmän ordning och säkerhet uppkommer. För att tillstånd skall meddelas förutsätts att sökanden är myndig och inte är i konkurstillstånd. Drivs hotell- och pensionatrörelsen av ett bolag, en förening eller annan samfällighet, skall rörelsen ha en föreståndare som godkänns av polismyndigheten. Den som godkänns som föreståndare skall vara myndig och det får inte finnas anledning att anta att han eller hon utövar rörelsen så att fara för allmän ordning och säkerhet uppkommer. En godkänd föreståndare ansvarar i tillståndshavarens ställe för att rörelsen utövas lagenligt.

Polismyndigheten för register över de hotell- och pensionatrörelser för vilka tillstånd meddelats. Försummelse av bestämmelserna i lagen kan leda till att tillståndet eller godkännandet av föreståndaren återkallas. I lagen finns också straffbestämmelser.

Norge

I Norge skall den som utövar förplågnadsverksamhet uppfylla de villkor för etableringstillstånd, rörelsens ledning och affärsverksamhet som föreskrivs i *lov om serveringsvirksomhet* (1997-06-13 nr 55). Utanför tillståndsförfarandet står bl.a. serveringen vid sjukhus, skolor och daghem samt den offentliga sektorns och företagens arbetsplatsbepising.

Tillståndsmyndighet är kommunen, som undersöker de behörighetsförutsättningar för rörelsens ledning som föreskrivs i lagen. Om inledandet av näringsverksamhet skall en skriftlig tillståndsansökan lämnas in till kommunen. Polisen ger sitt utlåtande om ansökan.

Kommunen övervakar att affärsverksamheten uppfyller de villkor som föreskrivits i lagen, bl.a. i fråga om öppettider och upprätthållande av ordning. Enligt lagen får mat och dryck serveras mellan klockan sex och ett, om inte tillståndsmyndigheten beviljar undantag från detta.

Polisen kan kräva att det finns en av polisen godkänd ordningsvakt i rörelsen.

En rörelseidkare kan bötfällas för verksamhet i strid med bestämmelserna om öppettider och upprätthållande av ordning. Lagstridig affärsverksamhet kan också leda till att tillståndet återkallas.

Danmark

I Danmark trädde *lov om restaurations- og hotelvirksomhed* (11.3.2003 nr 163) i kraft 2003. Lagen tillämpas på företag som serverar mat och dryck, på företag som tillhandahåller inkvarterings- och bispisingstjänster, på servering av mat och dryck i samband med en tillfällig utställning samt på alkoholservering i samband med en tillställning eller mottagning som ett företag ordnar.

För utövande av restaurang- och hotellverksamhet förutsätts enligt lagen att ansökan om näringstillstånd lämnas in till polismyndigheten. Utanför tillståndsförfarandet står arbetsplatsmatsalar samt de inkvarteringsformer som räknas upp i lagen. Också enskilda tillställningar och fester kan ordnas utan näringstillstånd. Härvid kan polisen

dock ställa villkor för ordnandet av tillställningen.

I lagen finns bestämmelser om alkoholservice i samband med affärsverksamhet. Enligt bestämmelserna är det möjligt att servera alkohol på restauranger, hotell eller vid andra tillställningar endast med stöd av ett tillstånd till alkoholservice som beviljats av kommunen. Med hjälp av tillståndsförfarandet kan myndigheten försäkra sig om att den som ansöker om tillstånd och företagets ledning är behöriga samt vid behov återta tillståndet. I lagen regleras i detalj bl.a. förutsättningarna för erhållande av alkoholservicetillstånd, tillståndsförfarandet och återtagandet av tillståndet. I lagen bestäms också om stängningstiderna för restauranger och andra serveringsställen. Trots föreskrivna stängningstider har kommunen och polisen vidsträckt befogenheter att bevilja undantag, om det finns ett skäl till detta som beror på t.ex. lokala förhållanden eller om rörelsens verksamhetsidé förutsätter detta.

Polisen övervakar den allmänna ordningen i restauranger och hotell och ingriper vid behov i deras verksamhet med tvångsmedel genom att stänga rörelsen eller ge rörelseidkaren böter. I lagen finns också straffbestämmelser.

Europeiska unionen

Bestämmelserna i artikel 45 i Schengenkonventionen (konventionen om tillämpning av Schengenavtalet mellan regeringarna i Beneluxstaterna, Förbundsrepubliken Tyskland och Republiken Frankrike om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, FördrS 23/2001) gäller s.k. hotellkontroll.

Enligt artikel 45.1 i konventionen förbinder de avtalsslutande parterna sig att vidta nödvändiga åtgärder som garanterar att den som driver hotell- eller pensionärörelse eller av denne utsedd föreståndare skall se till att utländska gäster, till vilka även räknas övriga avtalsslutande parters medborgare samt medborgare i andra medlemsstater i Europeiska gemenskapen, varvid undantag skall göras för makar eller medföljande minderåriga samt medlemmar i grupper, personligen fyller i och undertecknar registreringskort

och att de styrker sin identitet genom uppvisande av giltig identitetshandling.

De ifyllda registreringskortet bevaras för behöriga myndigheter eller vidarebefordras till dessa, såvida dessa bedömer det vara nödvändigt för vidtagande av skyddsåtgärder mot hot, för straffrättsliga förfaranden eller för att klargöra omständigheterna kring försvunna personer eller trafikolyckor, varvid undantag skall göras om nationella lagar föreskriver annorlunda.

Enligt artikel 45.2 skall bestämmelserna ovan i tillämpliga delar tillämpas i fråga om dem som tillfälligt vistas på någon plats som utnyttjas för yrkesmässig uthyrningsverksamhet, i synnerhet de som bor i tält, husvagn eller båt.

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/42/EG om införande av en ordning för erkännande av kvalifikationer för de former av yrkesverksamhet som omfattas av direktiven om liberalisering och övergångsåtgärder samt om komplettering av den allmänna ordningen för erkännande av kvalifikationer gäller även dem som driver hotell, campingplatser och restauranger.

En medlemsstat får inte, med hänvisning till otillräckliga kvalifikationer, vägra att ge en medborgare i en annan medlemsstat tillstånd att utöva inkvarterings-, campingplats- eller förplägnadsverksamhet utan att först ha jämfört de kunskaper och färdigheter som personen i fråga enligt sina examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis har förvärvat för att utöva samma verksamhet någon annanstans i gemenskapen, med de kunskaper och färdigheter som krävs enligt nationella regler. Om jämförelsen visar att de kunskaper och färdigheter som framgår av examens-, utbildnings- eller andra behörighetsbevis utfärdade av en annan medlemsstat svarar mot dem som krävs enligt nationella regler, får medlemsstaten inte vägra innehavaren av dem rätten att utöva verksamheten i fråga.

Om en medlemsstat av sina egna medborgare som önskar starta inkvarterings-, campingplats- eller förplägnadsverksamhet kräver bevis för att de har gott namn och för att de inte har varit försatta i konkurs skall medlemsstaten enligt direktivet för medborgare i övriga medlemsstater som tillräcklig bevis-

ning godta ett utdrag ur straffregistret eller ett likvärdigt dokument som är utfärdat av en behörig myndighet i medlemsstaten i fråga och av vilket det framgår att dessa krav är uppfyllda. Om medlemsstaten inte utfärdar ett sådant dokument, kan det ersättas av en försäkran under ed eller en högtidlig försäkran som skall lämnas av den berörda personen inför en behörig myndighet.

1.3. Bedömning av nuläget och behov av revidering

Inkvarterings- och förplägnadsverksamheten i Finland har i decennier varit en näring som noggrant övervakas av samhället. I synnerhet alkoholserving har i betydande grad begränsats genom alkohollagstiftningen. Förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser trädde i kraft 1992. Genom förordningen avvecklades de administrativa förfarandena i anslutning till inkvarterings- och förplägnadsverksamhet genom att tillståndsplikten för verksamheten avskaffades. Reformen hänförde sig till statsrådets princip- och planeringsbeslut från 1989 om revidering av tillståndsförvaltningen. Syftet med reformen var att minska de administrativa tillstånden och förtydliga de författningar som tillståndsförfarandena baserar sig på. Det konstaterades också att tillståndssystemet för inkvarterings- och förplägnadsrörelserna gör konkurrensen osmidigare. Bland annat med tanke på öppetiderna, utskänknings- och anmälningarna om resande ansågs det att det fortfarande är motiverat med en reglering av näringen. Därför kvarstod inkvarterings- och förplägnadsverksamheten bland de s.k. reglementerade näringarna. Länsstyrelsen och polisen är de myndigheter som sköter den allmänna tillsynen över efterlevnaden av förordningen. Inkvarterings- och förplägnadsbranschen övervakas dessutom av serveringstillstånds-, räddnings-, hälsoskydds- och byggnadstillsynsmyndigheterna, som utövar tillsyn inom ramen för bestämmelserna och föreskrifterna inom sitt område.

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Ordalydelsen ”i enlighet med lag” syftar på möjligheten att

genom lag begränsa den rätt som tryggas i bestämmelsen. Detta betyder att näringsidkande inte längre får regleras genom förordning, vilket också gäller inkvarterings- och förplägnadsverksamhet.

Den nuvarande näringsrättsliga regleringen av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet grundar sig på anmälningsförfarande. Utövande av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet förutsätter att en grundanmälan görs till handelsregistret, och utöver den skall en utredning om inkvarterings- och förplägnadsrörelsen enligt förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser lämnas in till polisen. Utredningen har ansetts vara nödvändig för polisen, eftersom polisen inte från annat håll får information om att affärsverksamhet kommer att inledas. Utredningen skall ges separat för varje verksamhetsställe som rörelsen har. Om avsikten är att i rörelsen skall bedrivas i alkohollagstiftningen avsedd servering av alkoholdrycker, lämnar polisen in utredningen till länsstyrelsen eller Produkttillsynscentralen, vilka är serveringstillståndsmyndigheter. Utredningen kan anses vara onödig för förplägnadsrörelser som bedriver alkoholserving, eftersom tillståndsmyndigheterna får uppgifterna om rörelsen i samband med förfarandet för serveringstillstånd. Den avsikten är att alkoholdrycker skall serveras i en inkvarterings- och förplägnadsrörelse, skall rörelseidkaren lämna in en ansökan om serveringstillstånd till tillståndsmyndigheten. Servering får bedrivas bara av den som tillståndsmyndigheten beviljat serveringstillstånd. Tillstånd för servering av genom jäsning tillverkade alkoholdrycker som innehåller högst 4,7 volymprocent etylalkohol beviljas av länsstyrelsen på den ort där serveringsstället är beläget. En förplägnadsrörelse får då sälja öl, cider, genom jäsning framställda long drink-drycker och viner som innehåller högst 4,7 procent etylalkohol. Om tillstånd att servera starkare alkoholdrycker skall ansökas hos Produkttillsynscentralen. Från ingången av 2005 beviljas alla serveringstillstånd av länsstyrelsen på den ort där serveringsstället är beläget. Produkttillsynscentralen och länsstyrelserna för ett alkoholnäringsregister över ärenden som gäller serveringstillstånd.

Med livsmedelslokal enligt hälsoskyddslagen avses t.ex. en affärslokal där restaurang- eller kaféverksamhet utövas. Om anläggande och ibruktagande av livsmedelslokaler och inkvarteringslokaler skall i god tid innan verksamheten inleds göras en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten, som kan vara t.ex. hälsonämnden eller kommunens miljöcentral. Anmälan lämnas in till hälsoskyddsmyndigheten i den kommun där affärslokalen är belägen. Hälsoskyddsmyndigheten granskar anmälan och fattar ett beslut i saken. I beslutet kan myndigheten meddela föreskrifter i syfte att förhindra sanitära olägenheter. Hälsoskyddsmyndigheten kan också förbjuda utövandet av verksamhet på det aktuella stället, om de sanitära olägenheterna inte kan förhindras på annat sätt. Motsvarande godkännande skall också inhämtas i fråga om en väsentlig ändring av verksamheten i en lokal. Byte av verksamhetsutövare skall också anmälas till hälsoskyddsmyndigheten.

Hälsoskyddsmyndigheten får också uppgifter om inkvarterings- och förplägnadslokaler av polisen, som till myndigheten skall sända den utredning om en inkvarterings- och förplägnadsrörelse som avses i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Även räddningsmyndigheten får samma utredning av polisen. Av utredningen framgår bl.a. med tanke på brandsynen uppgifter om antalet kundplatser i en förplägnadsrörelse samt antalet rum och bäddplatser i en inkvarteringsrörelse. Anmälan eller beslut om livsmedels- eller inkvarteringslokaler enligt hälsoskyddslagen sänds däremot inte till polisen och inte heller till räddningsmyndigheten, som skall förrätta i räddningslagstiftningen avsedd brandsyn i en dylik affärslokal. Polisens och räddningsmyndighetens tillgång till information om anmälningsförfarandet enligt hälsoskyddslagen har därmed ordnats bristfälligt i lagstiftningen.

För närvarande finns det inte något register på riksnivå över livsmedelslokaler enligt hälsoskyddslagen. I Europeiska gemenskapernas råd och Europaparlamentet behandlas som bäst kommissionens förslag till förordning om livsmedelshygien (KOM(2000) 438 slutlig). Enligt förslaget skall det krävas att alla livsmedelslokaler registreras. I samband med

att förordningen genomförs kommer man i Finland antagligen att överväga ett riksomfattande register över livsmedelslokaler. Registret behövs bl.a. för att utreda matförgiftningsepidemier.

Enligt förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser får en förplägnadsrörelse genom anmälan till polisen hållas öppen mellan klockan två och fem, om en förlängd öppetid är nödvändig med tanke på turisttrafiken, personer på arbetsresa eller i arbete eller av andra skäl, samt om det är motiverat med hänsyn till faktorer som inverkar på upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet. En förutsättning för förlängd öppetid är att det inte serveras alkoholdrycker i förplägnadsrörelsen mellan klockan två och fem. Ett serveringsställe kan också bli nattkafé genom att anmäla detta till polisen. Enligt förordningen skall den som utövar förplägnadsverksamhet bl.a. nämna grunden för den förlängda öppetiden i anmälan.

De nuvarande begränsningarna i fråga om nattkaféernas öppettider uppfyller inte det krav på exakthet och noggrann avgränsning för lagar som riksdagens grundlagsutskott har betonat i flera av sina utlåtanden. I lagen är det däremot inte heller motiverat att kräva att den som utövar affärsverksamhet på förhand skall lägga fram orsaker till sin verksamhet, eftersom öppethållandet baserar sig på lönsamhet.

Den nuvarande regleringen av resandekort baserar sig på 11 § i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser och på inrikesministeriets beslut om resandekort. Endast polisen har rätt att få resandekorten och att få uppgifter om innehållet i dem. Den som driver inkvarteringsrörelsen skall spara resandekorten under minst ett år från det att de ifylldes. Resandekort för utlänningar skall dock tillställas polisen dagen efter ankomstdagen, om inte polisen beviljar längre tid.

Resandekortet innehåller personuppgifter som i sin tur bildar ett personregister. Bestämmelserna i 10 § i grundlagen tryggar vars och ens integritetsskydd som en grundläggande rättighet. Enligt paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Personuppgiftslagen (523/1999) är en allmän lag som gäller behandling av personuppgifter. Med hänsyn till

10 § i grundlagen och bestämmelserna i personuppgiftslagen får bestämmelser om personuppgifterna på resandekort och det personregister de bildar inte längre utfärdas på lägre nivå än lag.

Inom rättspraxis har det ansetts att den som uppgett oriktiga personuppgifter om sig själv på ett resandekort i en förplägnadsrörelse gjort sig skyldig till vilseledande av myndighet. Gärningen hade fullföljts när resandekortet hade getts till förplägnadsrörelsen för att förvaras för polisen (HFD 1995:31).

Skyldigheten att hålla resandekort för utövare av inkvarteringsverksamhet är en offentlig förvaltningsuppgift enligt 124 § i grundlagen. Enligt paragrafen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Betydelsen av resandekortssystemet ökade betydligt när Finland började tillämpa Schengenregelverket den 25 mars 2001, varvid kontrollerna vid de inre gränserna avskaffades vid gränserna mellan Finland och de stater som tillämpar Schengenregelverket.

Enligt motiveringen i regeringspropositionen gällande godkännande av Schengenkonventionen (RP 20/1998 rd) förbinder sig de avtalsslutande parterna att vidta behövliga åtgärder för att garantera den s.k. hotellkontrollen i artikel 45 i konventionen.

Bestämmelser om förfarandet enligt artikel 45 i Schengenkonventionen finns i 11 § i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. I samband med regeringspropositionen gällande godkännande av Schengenkonventionen ansågs det inte nödvändigt att ändra förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Eftersom syftet med denna proposition är att lyfta upp den näringsrättsliga regleringen av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet till lagnivå är det nödvändigt att mera detaljerat och exaktare än tidigare föreskriva om näringsidkarens rättigheter och skyldigheter.

I artikel 45 i Schengenkonventionen förutsätts att bestämmelserna om hotellkontroll i tillämpliga delar tillämpas även på personer

som tillfälligt vistas på någon plats som utnyttjas för yrkesmässig uthyrningsverksamhet, i synnerhet de som bor i tält, husvagn eller båt. Med avvikelse från nuläget föreslås att skyldigheten att göra resandeanmälan skall gälla dem som driver campingplatser samt också näringsidkare som bedriver frukostservering och gårdsbruksturism.

Rådets direktiv 95/57/EG av den 23 november 1995 om insamling av statistisk information rörande turism gäller bara s.k. inrättningar för kollektiv logi. Till denna del uppfyller statistikföringen i Finland redan i nuvarande form kraven enligt direktivet. Även om det breddade begreppet inkvarteringsverksamhet inte påverkar den inkvarteringsverksamhet som statistikförs förbättrar den informationen om all tillgänglig inkvarteringskapacitet, inbegripet privat avgiftsbelagd inkvarteringsverksamhet.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål

Syftet med denna proposition är att förtydliga den näringsrättsliga regleringen av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Avsikten är också att gallra bort onödig reglering. Ett ytterligare syfte är att revidera förfarandet för anmälan om inledande av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Revideringen av förfarandet med resandeanmälan ökar myndigheternas möjligheter att få information om företag inom inkvarteringsbranschen och om revideringen uppfylls också kravet enligt 18 § i grundlagen att bestämmelserna om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet skall vara på lagnivå. Också förfarandet med resandeanmälan regleras på lagnivå i enlighet med 10 och 124 § i grundlagen samt personuppgiftslagen.

2.2. De viktigaste förslagen

Den föreslagna lagen gäller utövande av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Med inkvarteringsverksamhet avses enligt förslaget yrkesmässigt tillhandahållande av

möblerade rum eller andra inkvarteringslokaler till kunder som behöver tillfällig inkvartering. Med förplägnadsverksamhet avses yrkesmässig servering av mat eller dryck till allmänheten för att avnjutas i en sådan livsmedelslokal som avses i hälsoskyddslagen.

I den nya lagen finns bestämmelser om förplägnadsrörelsers öppettider. Innehållet i bestämmelserna motsvarar gällande lagstiftning.

I lagen föreslås liksom nu också bestämmelser om inkvarterings- och förplägnadsrörelsernas rätt att välja kunder och upprätthållande av ordning.

I lagen föreslås samma skyldighet som enligt gällande lagstiftning att göra anmälan om resande som anländer till inkvarteringsrörelsen. Det föreslås att det nuvarande formuläret för resandekort som inrikesministeriet fastställt skall avskaffas. Nytt jämfört med gällande reglering är att enligt den föreslagna lagen kan en utövare av inkvarteringsverksamhet med hjälp av automatisk databehandling eller manuellt föra ett register över de uppgifter om resande som framgår av resandeanmälan.

Skyldigheten att göra resandeanmälan utvidgas till att gälla dem som driver campingplatser och näringsidkare som bedriver s.k. frukostinkvartering och gårdsbruksturism. Det föreslagna förfarandet med resandeanmälan skall gälla också yrkesmässigt tillhandahållande av andra inkvarteringslokaler såsom fritidsbostäder.

En nyhet är också att i resandeanmälan skall lämnas uppgifter om de familjemedlemmar som följer med resanden.

En utövare av inkvarteringsverksamhet skall utan dröjsmål lämna in uppgifter om resande som gäller utläningar till polisinspektionen i det härad inom vars verksamhetsområde verksamhetsutövarens rörelse är belägen. Polisen skall dessutom ha rätt att få uppgifter om andra resande. Även gränsbevakningsväsendet, tullverket, räddningsmyndigheterna och hälsoskyddsmyndigheterna skall ha rätt att få uppgifter om resande för utförandet av sina uppdrag.

Lagen skall inte tillämpas på boendeservice inom socialvården som tillhandahålls av privata serviceproducenter enligt lagen om tillsyn över privat socialservice (603/1996), ef-

tersom sådan verksamhet, t.ex. boendeservice för äldre dygnet runt, förutom att den är tillståndspliktig också omfattas av myndigheternas tillsyn. Lagen skall inte heller tillämpas på inkvartering i samband med transport eller på tillhandahållande av fritidsbostäder eller andra inkvarteringslokaler endast för personalen vid en sammanslutning, stiftelse eller inrättning. Lagen gäller inte heller servering av livsmedel eller alkoholfria drycker till kunder, om verksamheten är obetydlig jämfört med verksamhetsutövarens övriga näringsverksamhet i samma affärslokal.

Polisinspektionerna i häradet skall vara tillsynsmyndigheter inom sina verksamhetsområden.

Enligt den gällande förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser skall inkvarterings- och förplägnadsverksamhet bedrivs under uppsikt och ledning av en ansvarig föreståndare. Den ansvarige föreståndaren kan vara en enskild näringsidkare eller någon annan fysisk person. I förordningen finns inte några bestämmelser om den ansvarige föreståndarens yrkeskompetens eller specificerade uppgifter.

I lagstiftningen hänför sig regleringen av ansvariga föreståndare eller motsvarande personer vanligen till tillståndspliktiga näringar. Till exempel enligt lagen om privata säkerhetstjänster skall ett bevakningsföretag i sin tjänst ha en eller flera ansvariga föreståndare med gällande godkännande, och enligt lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) skall en förmedlingsrörelse ha en ansvarig föreståndare som ansvarar för att verksamheten utövas lagenligt.

I lagförslaget finns inte några bestämmelser om ansvariga föreståndare för inkvarterings- och förplägnadsrörelser, eftersom regleringen enligt förslaget inte handlar om tillståndspliktig inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Det har inte heller annars ansetts att det behövs en ansvarig föreståndare för att övervaka att affärsverksamheten utövas lagenligt. Detta förändrar nuläget för inkvarteringsrörelser och andra förplägnadsrörelser än de som serverar alkoholdrycker. Bestämmelser om krav på yrkesskicklighet och lämplighet för den ansvarige föreståndaren

för ett serveringsställe och dennes ställföreträdare finns i 21 b § i alkohollagen.

I dagens läge skall utövarna av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet lämna in en i hälsoskyddslagen avsedd anmälan om anläggande och ibruktagande av inkvarterings- och livsmedelslägenheter till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten. Det föreslås att anmälningsförfarandet revideras så att hälsoskyddsmyndigheten skall underätta polis- och räddningsmyndigheterna om anmälningar om inkvarteringslokaler och sådana lokaler där förplägnadsrörelse drivs samt om eventuella inspektionsbesök i sådana lokaler. Polis- och räddningsmyndigheterna skall ha rätt att närvara när inspektion utförs. Revideringen ersätter den utredning om inkvarterings- och förplägnadsrörelsen som enligt den nuvarande förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser skall tillställas polisen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Verkningar i fråga om företagsverksamhet

I propositionen föreslås att det nuvarande förfarandet med utredning om inkvarterings- och förplägnadsrörelser till polisen skall frångås, vilket underlättar myndighetskontakterna för de företagare som inleder verksamhet inom inkvarterings- och förplägnadsbranschen. Revideringen av förfarandet för anmälan om inkvarterings- och förplägnadslokaler enligt hälsoskyddslagen medför inte några merkostnader för företagarna inom branschen.

Revideringen av innehållet i resandeanmälan medför smärre merkostnader för utövarna av inkvarteringsverksamhet. Skyldigheten att göra resandeanmälan utvidgas till att gälla sådana företagare som tillhandahåller s.k. gårdsbruksturism, frukostinkvartering och fritidsbostäder samt dem som driver campingplatser, vilket medför obetydliga kostnader för verksamhetsutövarna.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Den föreslagna skyldigheten att tillställa

polisen och räddningsmyndigheterna i hälsoskyddslagen avsedda anmälningar om inkvarteringslokaler och lokaler där förplägnadsrörelse drivs ökar i någon mån hälsoskyddsmyndigheternas uppgifter i kommunerna.

3.3. Verkningar för medborgarna

I lagförslaget finns inte några direkta bestämmelser om diskrimineringsförbud. I förslaget föreskrivs dock att utövarna av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet skall ha rätt att utan diskriminering välja sina kunder för att upprätthålla en viss standard.

4. Beredningen av propositionen

Regeringsprogrammet

Propositionen följer riktlinjerna enligt regeringens politikprogram för företagsamhet. En av de viktigaste riktlinjerna i programmet går ut på att lindra företagens administrativa belastningar.

Arbetsgrupp vid handels- och industriministeriet

Handels- och industriministeriet tillsatte den 26 september 2001 en arbetsgrupp med uppgift att i form av en regeringsproposition bereda ett förslag till revidering av den näringsrättsliga regleringen av inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Arbetsgruppen blev klar med sitt betänkande den 14 juni 2002. Arbetsgruppen föreslog att det stiftas en lag om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som skulle ersätta den nuvarande förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser.

Den fortsatta beredningen

Trettio två myndigheter och sammanslutningar gav utlåtande om arbetsgruppens betänkande. Remissinstanserna förordade överlag arbetsgruppens förslag, även om de framförde många anmärkningar om detaljerna i förslagen.

Utlåtande om det andra utkastet till propo-

sition begärdes av inrikesministeriet, justitieministeriet, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Ålands landskapsstyrelse, Produkttillsynscentralen, Finlands Kommunförbund, Konkurrensverket, Statistikcentralen, polisinsrättningarna i Helsingfors, Tammerfors och Åbo härad, Suomen Matkailuelinkeino SME, Finlands Hotell- och Restaurangförbund, Servicebranschernas fackförbund - Servicefacket rf, Företagarna i Finland, Handels Centralförbund, Finlands Dagligvaruhandel rf, Finlands Bensinhandlarförbund FBF rf, Kioskiliitto ry, Oy Lomarengas Ab, Veterinärhygienikernas förening rf samt Omena Hotellit Oy. Utlåtande gavs

dessutom av Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Därefter fortsatte beredningen vid handels- och industriministeriet. Utlåtande om utkastet till proposition gavs då också av Suomen Leirintäalueyhdistys ry och SF-Caravan ry.

Efter remissförfarandena sköttes den fortsatta beredningen av förslaget till regeringens proposition med förslag till lag om inkvarters- och förplägnadsverksamhet av handels- och industriministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, miljöministeriet, finansministeriet och justitieministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag**1.1. Lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet**

1 §. *Tillämpningsområde och definitioner.*
Enligt 1 mom. gäller den nya lagen utövande av inkvarteringsverksamhet och förplägnadsverksamhet.

I 2 mom. 1 punkten definieras inkvarteringsverksamhet och i 2 punkten förplägnadsverksamhet. Gemensamt för båda verksamhetsformerna är att verksamheten utövas yrkesmässigt. När yrkesmässigheten bedöms är den väsentliga frågan huruvida verksamheten siktar till ekonomiska resultat. Det har inte någon betydelse om verksamheten faktiskt ger vinst. Sådan inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som utövas utan strävan efter ekonomisk behållning faller utanför tillämpningsområdet.

Lagen gäller inte heller verksamhet av sporadisk karaktär. Bestämmelserna i lagen har utarbetats med tanke på dem som utövar inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som näring, och det är inte nödvändigt att utsträcka dessa bestämmelser till att gälla verksamhet som till följd av sin sporadiskhet inte kan anses vara utövande av näringen i fråga. Verksamheten kan betraktas som sporadisk natur, om den är av engångsnatur eller upprepas bara mycket sällan. Tillämpningsområdet omfattar inte sådan verksamhet av sporadisk natur där t.ex. en privatperson inkvarterar gäster i sitt hem i samband med ett sommarevenemang.

Med inkvarteringsverksamhet avses enligt 1 punkten yrkesmässigt tillhandahållande av möblerade rum eller andra inkvarteringslokaler för kunder som behöver tillfällig inkvartering. I praktiken kan inkvarteringsverksamhet utövas i olika former som beskriver verksamhetens art, t.ex. hotell, motell, resandehem, vandringstuga, pensionat eller semesteranläggning. Den s.k. hotellkontrollen enligt artikel 45 i Schengenkonventionen gäller bl.a. inkvartering i båtar. Därför är också t.ex. hotellverksamhet som utövas i ett fartyg som ankrats i en hamn sådan inkvarterings-

verksamhet som avses i förslaget.

I lagförslaget görs en klar avgränsning när det gäller boende inom inkvarteringsverksamhet och boende enligt lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995). Nämda lag, som innehåller bl.a. tvingande bestämmelser som utfärdats till förmån för hyresgästen, skall enligt dess 2 § inte tillämpas på inkvarteringsrörelsers verksamhet. Enligt förslaget skall inkvartering av kunder i en inkvarteringsrörelse vara tillfällig. Också uttrycket "inkvartering av gäster" i 1 § i den gällande förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser inrymmer klart tanken att arrangemanget är tillfälligt.

Lagen om hyra av bostadslägenhet gäller parternas rättigheter och skyldigheter vid mera bestående och vanligen långvarigare boende än vad som vanligen är fallet vid tillfälligt "boende" på hotell, motell och i resandehem. Huruvida det är fråga om inkvarteringsverksamhet eller uthyrning beror i sista hand på vad parterna har avtalat om användningen av lägenheten. Även på hotell och i andra motsvarande byggnader där inkvarteringsverksamhet utövas kan användningsrätten till en lägenhet överlåtas genom ett hyresavtal. Det är vanligt att t.ex. studenthem används som sommarhotell under läroanstaltsloven. En del av lägenheterna är då i boendenas besittning enligt ett hyresavtal och i andra rum är boendena hotellgäster. Under de senaste åren har verksamhet med bostadshotell blivit vanligare, där användningsrätten till i allmänhet möblerade lägenheter överläts mot en vecko- eller månadsersättning. Verksamheten bör i allmänhet betraktas som inkvarteringsverksamhet, men från en sådan byggnad som i allmänhet fungerar som hotell kan en lägenhet överlåtas också mot hyra.

Tillämpningsområdet omfattar också s.k. gårdsbruksturism, dvs. inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som utövas på en gårdsbruksenhet, och s.k. frukostinkvartering, dvs. inkvartering av kunder och servering av mat och förfriskningar i ett privat hem. Detta innebär en ändring av gällande lagstiftning, enligt vilken den som idkar gårdsbruksturism eller frukostinkvartering som avses i 2 § i förordningen om inkvarte-

rings- och förplågnadsrörelser inte är skyldig att göra någon anmälan om resande som anländer till rörelsen. Det föreslagna förfarandet med resandeanmälan skall till skillnad från nulåget också gälla yrkesmässigt tillhandahållande av andra inkvarteringslokaler såsom fritidsbostäder.

Tillämpningsområdet omfattar också tillhandahållande av inkvarteringservice i anspråkslösa lägenheter, t.ex. internat eller natthärbärgen. Om verksamhetsutövaren tillhandahåller t.ex. boendeservice inom missbrukarvården gäller den föreslagna lagen enligt 2 § 1 punkten dock inte dylik verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om tillsyn över privat socialservice.

Med förplågnadsverksamhet avses enligt 2 punkten yrkesmässig servering av mat eller dryck till kunder för att avnjutas i en sådan livsmedelslokal som avses i hälsoskyddslagen. Begreppet livsmedelslokal enligt definitionen i hälsoskyddslagen omfattar t.ex. kaféer och restauranger, inbegripet serveringsställen, liksom kiosker och utrymmen utomhus, såsom torg, som används för tillverkning och försäljning av livsmedel.

Förplågnadsverksamhet utövas vanligen i restauranger som är öppna för allmänheten. I 3 mom. bestäms om servering till en begränsad personkrets.

Med servering avses att mat eller dryck överläts till kunderna för att avnjutas i en livsmedelslokal där maten eller drycken serveras. På ett serveringsställe skall det finnas kundplatser. Därmed är t.ex. torgkaféverksamhet där platser har reserverats för kunderna sådan förplågnadsverksamhet som faller inom lagens tillämpningsområde. Försäljning för avhämtning där livsmedel eller drycker överläts från en livsmedelslokal för att avnjutas enbart någon annanstans än i livsmedelslokalen är däremot inte utövande av förplågnadsverksamhet.

Med catering- och festtjänstverksamhet avses att kunder i samband med olika tillställningar och fester serveras mat och dryck i sina egna lokaliteter eller i lokaliteter som lämpar sig för ändamålet. Om en företagare som utövar catering- och festtjänstverksamhet serverar sina kunder mat som han eller hon tillreder i en förplågnadsrörelse som är i hans eller hennes besittning, är rörelsen en

livsmedelslokal som avses i hälsoskyddslagen och verksamheten är typisk förplågnadsverksamhet. Om catering- och festtjänstverksamhet utövas i kundens privata lokal betraktas lokalen inte som en livsmedelslokal. I sådana fall är verksamhetsutövaren inte heller skyldig att göra en sådan anmälan till hälsoskyddsmyndigheten som avses i hälsoskyddslagen. Det bör dock observeras att de allmänna bestämmelserna om livsmedelshygien i 33 § i hälsoskyddslagen gällande förebyggande av spridning av smittsamma sjukdomar och uppkomsten av andra sanitära olägenheter överlag gäller all hantering av livsmedel, också annanstans än i livsmedelslokaler som avses i lagen. Företagare som yrkesmässigt utövar catering- och festtjänstverksamhet har i allmänhet ett fast verksamhetsställe för t.ex. förberedelser inför matlagningen, vilket har betraktats som livsmedelslokal. Verksamheten omfattas därmed av tillsyn enligt hälsoskyddslagen.

Med inkvarteringsrörelse avses enligt 3 punkten en byggnad eller lokal eller annat driftställe där inkvarteringsverksamhet utövas. Med annat driftställe avses t.ex. ett fartyshotell som ankrats i en hamn.

Med förplågnadsrörelse avses enligt 4 punkten en livsmedelslokal som definierats i hälsoskyddslagen och där förplågnadsverksamhet utövas.

Med utövare av inkvarteringsverksamhet avses enligt 5 punkten den som utövar inkvarteringsverksamhet, och med utövare av förplågnadsverksamhet avses enligt 6 punkten den som utövar förplågnadsverksamhet. Utövare av inkvarterings- och förplågnadsverksamhet kan vara enskilda näringsidkare eller privaträttsliga juridiska personer, t.ex. öppna bolag, kommanditbolag eller aktiebolag, eller offentligrättsliga juridiska personer, t.ex. kommuner.

I 7—10 punkten definieras vissa begrepp som hänför sig till de uppgifter om resande som avses i 6 §, dvs. resande (7 punkten), resandes make eller maka (8 punkten), gruppresa (9 punkten) och ledare för en gruppresa (10 punkten).

En personalrestaurang som huvudsakligen betjänar personalen på en arbetsplats eller andra begränsade instanser avviker till sin karaktär från en sådan förplågnadsrörelse

som avses i 2 mom. 4 punkten, eftersom den inte är avsedd för allmänheten. Med beaktande av att avsikten är att lagen skall ha ett heltäckande tillämpningsområde föreslås i 3 mom. bli bestämt att personalrestaurangverksamhet, dvs. servering av mat eller dryck endast till personalen vid en sammanslutning, stiftelse eller inrättning eller till någon annan begränsad personkrets, skall jämföras med förplägnadsverksamhet. De sammanslutningar och stiftelser som avses i momentet kan vara privaträttsliga eller offentligrättsliga. Med inrättning avses t.ex. statliga inrättningar och kommunala affärsverk.

Med undantag av avvikelser i fråga om öppettider och försäljning för avhämtning omfattas inte personalrestaurangverksamhet som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet av förordningens tillämpningsområde. Det föreslås att bestämmelserna i 5 § om rätt att välja kunder och tryggnad av ordningen, till skillnad från nuläget skall tillämpas på personalrestauranger. På personalrestauranger skall dock inte tillämpas vad som i 3 och 4 § bestäms om förplägnadsrörelser öppettider och förlängda öppettider, vilket innebär en ändring jämfört med gällande lagstiftning.

I 4 mom. hänvisas till de förpliktelser som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och personuppgiftslagen när det gäller hemlighållande, utlämnande och annan behandling av personuppgifter. I 6—9 § bestäms om uppgifter om resande som innehåller personuppgifter enligt resandeanmälan, om resanderegister och om utlämnande av uppgifter om resande till myndigheterna.

Enligt 13 § i hälsoskyddslagen gäller det att i god tid innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om anläggandet eller ibruktagandet av en inkvarteringslokal eller en livsmedelslokal. Så som nämns under 2.2 i allmänna motiveringen föreslås det att hälsoskyddslagen skall ändras så att den kommunala hälsoskyddsmyndigheten skall underrätta polis- och räddningsmyndigheterna om inkomna anmälningar om inkvarteringslokaler och sådana lokaler där förplägnadsrörelse drivs. I 5 mom. i den paragraf som behandlas här hänvisas för tydlighetens skull

till den anmälningsskyldighet som föreskrivs för verksamhetsutövaren i hälsoskyddslagen. Verksamhetsutövaren omfattas också av de materiella bestämmelserna i hälsoskyddslagen.

2 §. *Begränsningar av tillämpningsområdet.* Enligt 1 punkten skall lagen inte tillämpas på boendeservice inom socialvården som tillhandahålls av sådana privata serviceproducenter som avses i lagen om tillsyn över privat socialservice. En privat serviceproducent som genom fortgående affärs- eller yrkesverksamhet tillhandahåller socialservice dygnet runt måste få tillstånd av länsstyrelsen innan verksamheten inleds. Serviceproducenterna övervakas också av länsstyrelsen och den kommun där privat socialservice tillhandahålls. Det är därför inte nödvändigt att t.ex. de som tillhandahåller boendeservice för äldre eller boendeservice inom missbrukarvården skall omfattas av tillämpningsområdet för lagen. Natthärbärgering som inte faller inom tillämpningsområdet för lagen om tillsyn över privat socialservice är däremot utövande av inkvarteringsverksamhet enligt den nya lagen.

Enligt 2 punkten skall lagen inte tillämpas på inkvartering i fartyg, tåg eller andra transportmedel i anslutning till transport. Tillämpningsområdet omfattar inte t.ex. sådana kryssningar eller sjö- och tågresor där resenärerna också övernattar i transportmedlet.

Enligt 3 punkten skall lagen inte tillämpas på tillhandahållande av fritidsbostäder eller andra inkvarteringslokaler endast för personalen vid en sammanslutning, stiftelse eller inrättning. Lagen skall inte tillämpas t.ex. när en fritidsbostad som ett bolag äger ställs till förfogande för bolagets anställda, om fritidsbostaden bara används i rekreationssyfte för personalen. Detsamma gäller t.ex. inkvarteringslokaler i anslutning till en sammanslutnings utbildningscenter där endast personer som deltar i sammanslutningens interna utbildning övernattar.

Enligt 4 punkten skall lagen inte tillämpas på servering av livsmedel eller alkoholfria drycker till kunder, om verksamheten är obetydlig jämfört med verksamhetsutövarens övriga näringsverksamhet i samma affärslokal.

Med övrig näringsverksamhet avses t.ex. kioskhandel, bilhandel, bilbesiktningstatio-

ner, frisersalonger samt videouthyrnings- och videoförsäljningsrörelser där kunderna, i syfte att öka trivseln, i affärslokalen i samband med ett köptillfälle serveras kaffe med dopp i liten skala med hänsyn till den övriga näringsverksamheten.

3 §. *Förplägnadsrörelsernas öppettider.* Det föreslås inte några ändringar i förplägnadsrörelsernas huvudsakliga öppettider. Enligt 1 mom. får en förplägnadsrörelse hålla öppet mellan klockan fem och klockan två. Enligt det föreslagna 1 § 3 mom. gäller bestämmelserna om öppettider inte personalrestauranger, vilket avviker från nuläget.

I alkohollagstiftningen finns det för närvarande inte några bestämmelser om när serveringsställen skall öppnas och stängas. Endast tiden för servering av alkoholdrycker har reglerats. Enligt 23 § i förordningen om alkoholdrycker och sprit får servering inte inledas före klockan nio. Serveringen skall avslutas när serveringsstället stängs, dock senast klockan halv två. Om serveringsstället stängs efter klockan tjugofyra, skall serveringen avslutas senast en halv timme före serveringsställets stängningstid.

Serveringsställenas öppettider har bestämts enligt förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Enligt 4 § 1 mom. i förordningen får en förplägnadsrörelse öppnas tidigast klockan fem och den får hållas öppen till klockan två.

Den nuvarande regleringen av serverings- och öppettiderna fungerar inte till alla delar i praktiken. Enligt 21 d § i alkohollagen kan tillståndsmyndigheten förvägra serveringstillstånd eller begränsa serveringstiden, om serveringsstället är beläget så att tillståndsmyndigheten utifrån erhållna utredningar och utlåtanden har anledning att misstänka att serveringsverksamheten stör eller har andra negativa konsekvenser för boendemiljön, allmän ordning och säkerhet eller för samhällets tillståndsmyndigheterna kan bestämma att serveringstiden på ett serveringsställe eller på någon av dess avdelningar skall upphöra tidigare än halv två t.ex. för att förhindra störande buller. I synnerhet för uteterrasser har serveringstiden generellt begränsats till klockan 22. Eftersom tillståndsmyndigheten inte kan bestämma när ett serveringsställe

skall stängas, kan verksamheten trots serveringstidens slut fortsätta utan servering, eftersom stängningstiden enligt bestämmelserna i regel är klockan två. Eftersom tillståndsmyndigheten begränsar serveringstiden bara för att förhindra olägenheter och störningar, är det motiverat att serveringsstället eller en avdelning av det också stängs snart efter serveringstidens slut. I momentet föreskrivs därför också att om det har bestämts att serveringen av alkoholdrycker på serveringsstället eller i en avdelning av det skall upphöra tidigare än halv två, skall serveringsstället eller dess avdelning stängas senast en halv timme efter serveringstidens slut.

I 5 § 2 mom. i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser sägs att en förplägnadsrörelse där alkohol utskänks får hållas öppen högst till klockan fyra enligt vad den myndighet som beviljar utskänkningstillståndet bestämmer om förlängning av öppettiden efter klockan halv två med stöd av de stadganden och bestämmelser som utfärdats särskilt om detta.

Enligt statsrådets förordning om förlängning av serveringstiden för alkoholdrycker kan länsstyrelsen bevilja tillstånd att inleda servering tidigast klockan fem och tillstånd att förlänga serveringstiden till klockan halv tre eller halv fyra.

Bestämmelsen i 2 mom. gäller möjligheten att hålla ett serveringsställe öppet mellan klockan två och fyra. Det föreslås att öppet-hållandet liksom nu skall bestämmas på basis av särskilda bestämmelser så att serveringsstället skall stängas senast en halvtimme efter serveringstidens slut.

Enligt 4 § 2 mom. i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser får nya kunder tas emot senast 30 minuter före stängningstiden. I 3 mom. föreslås bli bestämt att nya kunder inte skall få tas emot efter det att det är en halv timme kvar till stängningsdags. Om den som utövar förplägnadsverksamhet på eget initiativ stänger sin rörelse t.ex. klockan 21, är det inte nödvändigt att i lagen föreskriva att nya kunder inte heller då skall få tas emot efter det att det är en halvtimme kvar till den föreskrivna stängningstiden. I sådana fall får utövaren således flexibelt själv bestämma hur länge han eller

hon tar emot nya kunder före den angivna stängningstiden.

4 §. *Anmälan om förlängning av öppettiden.* I paragrafen föreslås bestämmelser om förlängda öppettider för förplägnadsrörelser. Enligt 1 § 3 mom. skall bestämmelserna inte tillämpas på personalrestauranger.

I 1 mom. sägs att om inte något annat följer av 3 § 1 mom. får en förplägnadsrörelse på basis av en anmälan enligt 2 mom. hållas öppen också mellan klockan två och fem, om alkoholdrycker inte serveras i förplägnadsrörelsen under denna tid.

I fråga om förlängning av öppettiden och anmälan om detta motsvarar bestämmelsen den nuvarande regleringen av s.k. nattkaféer. Det föreslås dock inte någon sådan förteckning över grunderna för förlängning som för närvarande. Polisinsättningen kan dock i de fall som anges i 4 mom. förbjuda att öppettiden förlängs.

Enligt 2 mom. skall en utövare av förplägnadsverksamhet senast två veckor före den planerade förlängningen av öppettiden lämna in en skriftlig anmälan till polisinsättningen i det härad inom vars verksamhetsområde rörelsen är belägen. Av anmälan skall enligt 1 punkten framgå i fråga om utövaren av förplägnadsverksamheten firma samt företags- och organisationsnummer, och förplägnadsrörelsens besöksadress samt kontaktpersonens namn, telefonnummer och övriga kontaktuppgifter.

Enligt 2 punkten skall i anmälan nämnas den förlängda öppettid som avses gälla för förplägnadsrörelsen.

Enligt 3 punkten skall det nämnas huruvida avsikten är att den förlängda öppettiden skall iakttas tills vidare, en bestämd tid eller under en viss tillställning.

Enligt 4 punkten skall det framgå huruvida den förlängda öppettiden gäller hela förplägnadsrörelsen, en avdelning eller någon annan uttryckligen angiven del av den.

På basis av anmälan kan polisinsättningen enligt 3 mom. utfärda detaljerade bestämmelser om utövande av förplägnadsverksamhet mellan klockan två och fem. Polisinsättningen kan t.ex. bestämma att den som utövar förplägnadsverksamhet skall tillsätta en ordningsvakt i rörelsen under den förlängda öppettiden. Bestämmelser om tillsättande av

ordningsvakter finns i 5 § 2 mom.

Enligt 4 mom. kan polisinsättningen förbjuda att öppettiden för en förplägnadsrörelse förlängs, om det finns grundad anledning att misstänka att den förlängda öppettiden orsakar oskäligen olägenheter för boendemiljön eller allvarliga störningar i den allmänna ordningen och säkerheten. Bestämmelsen syftar till att förebygga oskäligen olägenheter för invånarna till följd av att t.ex. ett kafé i ett bostadshus har nattöppet. Grundad anledning att förbjuda att öppettiden förlängs är t.ex. upprepade ordningsstörningar i förplägnadsrörelsen eller bullerolägenheter som äventyrar möjligheterna att sova under acceptabla förhållanden för dem som bor i närheten av rörelsen.

5 §. *Rätt att välja kunder och trygghet av ordningen.* I 1 mom. föreslås bli bestämt om s.k. rätt att välja kunder och om upprätthållande av ordning. I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillsättande av ordningsvakter i förplägnadsrörelser.

I 1 mom. sägs att en utövare av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och rörelsens personal har rätt att vägra en person tillträde till rörelsen, om det finns grundad anledning till detta av skäl som hänför sig till upprätthållandet av ordningen eller rörelsens verksamhetsidé. Verksamhetsutövaren och rörelsens personal har också rätt att vägra servera en kund mat eller dryck och vid behov avlägsna honom eller henne, om han eller hon stör andra kunder eller annars orsakar störningar i rörelsen eller inte uppfyller de villkor som ställts för tillträde. Innehållet i bestämmelserna om rätt att välja kunder motsvarar 10 § 1 mom. i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser.

Med rätt att välja kunder avses rörelsens rätt att välja sina kunder utan att någon diskrimineras. Diskriminering är förbjuden enligt 11 kap. 9 § i strafflagen. I bestämmelsen sägs att den som i näringsverksamhet eller yrkesutövning utan godtagbart skäl inte betjänar någon viss person på gängse villkor, förvägrar någon tillträde till tillställningen eller mötet eller avlägsnar någon därifrån eller försätter någon i uppenbart ojämlig eller väsentligt sämre ställning än andra på grund av dennes ras, nationella eller etniska ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållan-

den, sexuella inriktning eller hälsotillstånd eller religion, samhälleliga åsikter, politiska eller fackliga verksamhet eller någon annan därmed jämförbar omständighet skall dömas för diskriminering.

I motiveringen i propositionen gällande förbudet mot diskriminering (RP 94/1993 rd) konstateras att ojämlikt bemötande inte är diskriminering, om det finns ett godtagbart skäl för det. Olika bemötande kan grunda sig på rättsbestämmelser och myndighetsföreskrifter som meddelats på behörigt sätt.

Enligt motiveringen i nämnda regeringsproposition hindrar inte diskrimineringsbestämmelsen ett företag att välja sina kunder för att upprätthålla en viss standard, om det är tillåtet enligt annan lagstiftning. Om bevarandet av rörelsens verksamhetsidé förutsätter att en viss restaurangs kunder genomgående skall vara festklädda, får personer som inte uppfyller detta villkor vägras inträde. Däremot strider det mot diskrimineringsbestämmelsen att avvisa en festklädd person på den grunden att hans eller hennes dräkt är bunden till en viss folkgrupps klädkultur.

Att någon inte betjänas på gängse villkor gäller inte bara vägran att acceptera eller betjäna en kund utan även uppställande av oförmånligare villkor för honom eller henne än för andra kunder, t.ex. ett högre pris. I flagranta fall anses det också vara fråga om underlåtenhet att betjäna en kund på gängse villkor, då kunden bemöts på ett förnedrande, föraktfullt eller annars kränkande sätt.

Gärningsformerna för diskriminering omfattar både beslut som gäller diskriminering och verkställighet av besluten. Därmed gör sig en utövare av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet som ger sina anställda anvisningar att vägra betjäna en viss folkgrupp skyldig till diskriminering. Detsamma gäller en anställd som följer anvisningarna. En verksamhetsutövare kan ställas till svars för diskriminering också i sådana fall då han eller hon känner till att de anställda diskriminerar kunderna och tillåter förfarandet genom att försumma sin skyldighet att ingripa.

Syftet med lagen om likabehandling (21/2004), som trädde i kraft vid ingången av februari 2004, är att främja och trygga likabehandling. Enligt lagen är det förbjudet bl.a. att särbehandla en person på grund av

etniskt ursprung, när det är fråga om tjänster som tillhandahålls allmänheten. Lagen tillämpas t.ex. på restaurangtjänster. I lagen förbjuds både direkt och indirekt diskriminering. Även trakasserier och instruktioner eller befallningar att diskriminera fastställs som förbjuden diskriminering. Den som bryter mot lagen kan tvingas betala gottgörelse till den som blivit utsatt för diskriminering. I gottgörelse betalas högst 15 000 euro.

I synnerhet på serveringsställen avviker förplägnadsverksamheten från annan näringsverksamhet när det gäller kundkretsen. Kunderna på restauranger är rätt ofta alkoholpåverkade. Enligt 23 § 1 mom. i alkohollagen skall berusade vägras tillträde till serveringsstället. En kund som uppträder störande eller uppenbart är berusad skall avlägsnas från serveringsstället.

Enligt 24 § i alkohollagen är det förbjudet att servera alkoholdrycker till personer under 18 år eller till dem som uppträder störande eller uppenbart är berusade. Om en förplägnadsrörelse inte har på verksamhetsidén baserad rätt att välja sina kunder, kan den inte uppställa sådana gränser för dem som fyllt 18 år som avviker från alkohollagen. Exempelvis utövare av förplägnadsverksamhet har kunnat ställa en åldersgräns på 24 år som villkor för tillträde till rörelsen. Verksamhetsutövaren och personalen har då rätt att avlägsna en sådan person som kommit in men som inte uppfyller ålderskriterierna för rörelsen. Den rätt att välja kunder som föreslås och som anknyter till verksamhetsidén och upprätthållandet av ordningen minskar också problemen i samband med upprätthållandet av ordningen och därigenom också antalet uppdrag för polisen samt ökar kundernas säkerhet och trivsel.

Restaurangkundernas störande beteende är en av de vanligaste faktorer som minskar trivseln för andra kunder. En kund kan också hota eller på annat sätt vara farlig för andra kunder. Vägran att servera mat och förfriskningar och avlägsnande från restaurangen bör genomföras finkänsligt utan maktmedel, men beslutsamt. I vissa fall kan värnandet om kundernas säkerhet förutsätta att polisen tillkallas.

Det kan dessutom hända att det blir aktuellt att bedöma orsakande av störningar på en re-

staurang i ljust av bestämmelserna om brott mot offentlig frid i 24 kap. 3 § i strafflagen. Bestämmelserna gäller bl.a. när en kund obehörigt blir kvar i restaurangen t.ex. när restaurangägaren på tillbörligt sätt uppmanat kunden att avlägsna sig.

I 2 mom. sägs att för att upprätthålla ordning och säkerhet kan utövaren av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet i rörelsen och dess omedelbara närhet tillsätta ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter. En verksamhetsutövare kan ha orsak att tillsätta en ordningsvakt i synnerhet när det inte är möjligt att upprätthålla ordningen och säkerheten med hjälp av verksamhetsutövarens eller personalens åtgärder.

Också polisinsättningen i det härad inom vars verksamhetsområde inkvarterings- och förplägnadsrörelsen är belägen kan bestämma att verksamhetsutövaren för en bestämd tid eller tills vidare skall tillsätta ett tillräckligt antal ordningsvakter i rörelsen och dess omedelbara närhet, om det har förekommit upprepade ordningsstörningar i rörelsens verksamhet eller om det med tanke på möjligheten att upprätthålla ordning och säkerhet annars finns särskilda skäl i anslutning till rörelsens verksamhet. Ett särskilt skäl till att bestämma att en ordningsvakt skall tillsättas kan vara t.ex. att rörelsen är belägen inom ett oroligt område.

Bestämmelsen motsvarar med vissa preciseringar 10 § 2 mom. i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Till skillnad från den nuvarande regleringen medger förslaget att flera ordningsvakter tillsätts för att trygga ordningen. Eftersom bestämmelsen om rätt att bestämma att ordningsvakter skall tillsättas innebär rätt för polisen att ingripa i utövandet av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet, föreslås det striktare villkor än för närvarande.

Uppgifterna för en ordningsvakt i en inkvarterings- och förplägnadsrörelse bestäms enligt lagen om ordningsvakter. När det gäller att förebygga störande intermezzon har ordningsvakterna större befogenheter än verksamhetsutövaren och personalen att ingripa i situationer som äventyrar den allmänna ordningen. Vid behov kan en ordningsvakt tillgripa maktmedel för att avlägsna en person som stör eller betar sig hotfullt

mot andra. Ordningsvakten kan också gripa personer och överlämna dem till polisen. I samband med gripande har ordningsvakten rätt att visitera personen så som föreskrivs i 8 § i lagen om ordningsvakter.

Enligt 2 § i lagen om ordningsvakter har ordningsvakten till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet samt förhindra brott och olyckor vid den tillställning eller inom det område för vilket han har utsetts till ordningsvakt (*tjänstgöringsområde*). I fråga om inkvarterings- och förplägnadsrörelser skall en inkvarterings- och förplägnadsrörelse och dess omedelbara närhet således utgöra ett tjänstgöringsområde.

Ordningsvakterna har traditionellt förväntats upprätthålla ordningen och säkerheten också i fråga om den kö som bildas av kunder som väntar på att få komma in i inkvarterings- och förplägnadsrörelsen samt utanför entrén till rörelsen. På sistone har det dock varit i viss mån oklart huruvida områdena i fråga skall tillhöra ordningsvakternas tjänstgöringsområde eller inte eftersom förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser endast innehåller bestämmelser om tillsättning av ordningsvakter i rörelsen. Motsvarande tolkningsproblem har också förekommit i samband med serveringsområden utomhus, som har avgränsats med hjälp av ett staket eller motsvarande, och områden i deras omedelbara närhet. För att skapa klarhet i den nuvarande situationen föreslås att i lagen skall föreskrivas om möjligheten att tillsätta ordningsvakter också i rörelsens omedelbara närhet. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om rätt att tillsätta ordningsvakt på en campingplats samt bestämmelsen i 74 § sjömanslagen (423/1978) om rätt att utse ordningsvakt på passagerarfartyg.

Det är svårt att i författningstext på ett uttömmande sätt definiera områden eller platser i en inkvarterings- och förplägnadsrörelses direkta omgivning. Av denna orsak föreslås att i lagen används ett mer allmänt uttryck "omedelbar närhet" som förekommer i annan lagstiftning. Till denna del skall det dock alltid i sista hand handla om en prövning från fall till fall. Ett område eller en plats kan anses vara i en rörelses omedelbara närhet om den verksamhet som sker på området eller platsen inverkar på upprätthållan-

det av ordningen och säkerheten i rörelsen. Ett exempel utgörs av det område på vilket kunderna köar för att komma in samt en gata eller ett motsvarande område utanför entrén till rörelsen. Också ett område strax utanför ett serveringsområde som avgränsats med hjälp av ett staket eller motsvarande skall betraktas som ett sådant område i en rörelses omedelbara närhet som avses i bestämmelsen, eftersom den verksamhet som sker på området i fråga klart inverkar på upprätthållandet av ordningen och säkerheten på serveringsområdet.

I praktiken koncentreras ordningsvakternas arbete i en inkvarterings- och förplägnadsrörelse till utrymmena inomhus och till serveringsområdet. Bestämmelsen skulle dock göra det möjligt att vid behov ingripa mot sådan verksamhet i rörelsens omedelbara närhet som äventyrar ordningen och säkerheten i rörelsen och den skulle också ha en förebyggande verkan med tanke på bl.a. eventuella störningar i kön av kunder.

6 §. *Resandeanmälan och uppgifter om resande.* Enligt artikel 45 i Schengenkonventionen skall den som utövar inkvarteringsverksamhet se till att utländska gäster, till vilka även räknas medborgare i övriga stater som tillämpar Schengenregelverket samt medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen, varvid undantag skall göras för makar eller medföljande minderåriga samt medlemmar i grupper, personligen fyller i och undertecknar ett registreringskort och att de styrker sin identitet.

Enligt 1 mom. ansvarar utövaren av inkvarteringsrörelse för anmälningarna om resande som anländer till inkvarteringsrörelsen. I förslaget benämns en sådan anmälan resandeanmälan. I momentet bestäms också om de uppgifter som skall nämnas i resandeanmälan. För uppgifterna används begreppet uppgifter om resande. Bestämmelsen innebär att gällande lagstiftning ändras, eftersom förslaget innebär att det nuvarande formuläret för resandekort som fastställts av inrikesministeriet frångås.

Resandeanmälan kan göras förutom av resanden även av utövaren av inkvarteringsverksamhet eller av en anställd på basis av de uppgifter som resanden lämnat på förhand. Om resanden åtföljs av en make eller maka

och minderåriga barn skall resanden lämna uppgifter om alla familjemedlemmar med samma anmälan. Om det handlar om en gruppresa kan ledaren för gruppresan lämna uppgifter om alla resande som deltar i gruppresan med en enda resandeanmälan. Begreppet gruppresa definieras i 1 § 2 mom. 9 punkten. Med gruppresa avses en resa som ordnats på förhand och i vilken deltar en grupp resande.

Med ledare för en gruppresa avses enligt 1 § 2 mom. 10 punkten en resande som är ledare för resande som deltar i en gruppresa. Med ledare för en gruppresa avses enligt förslaget också en person som företräder researrangören. En ledare för en gruppresa kan vara t.ex. en person som är bosatt på den ort där inkvarteringsrörelsen är belägen och som inte övernattar i inkvarteringsrörelsen.

Av resandeanmälan skall i fråga om den som utövar inkvarteringsverksamhet framgå firma samt företags- och organisationsnummer och inkvarteringsrörelsens besöksadress.

Av resandeanmälan skall enligt 1 punkten framgå resandens fullständiga namn, finska personbeteckning eller om sådan saknas födelsetid samt medborgarskap. Begreppet resande definieras i 1 § 2 mom. 7 punkten. Uppgift om födelsetid gäller utlänningar som saknar finsk personbeteckning. Dessa uppgifter skall också för närvarande antecknas på resandekortet.

Enligt 2 punkten skall i resandeanmälan uppges fullständigt namn och finsk personbeteckning eller om sådan saknas födelsetid för make eller maka samt minderåriga barn som följer med resanden. I gällande lagstiftning finns inte några bestämmelser om dessa uppgifter. Med resandes make eller maka avses i enlighet med 1 § 2 mom. 8 punkten resandens äkta make eller maka eller en person som lever med resanden under äktenskapsliknande förhållanden eller i ett registrerat partnerskap.

Enligt 3 punkten skall i resandeanmälan uppges resandens adress, som också skall ingå i informationen på det nuvarande resandekortet.

Nytt jämfört med nuläget är att enligt 4 punkten skall det land från vilket resanden anländer till Finland uppges.

Enligt 5 punkten skall numret på resandens

resedokument nämnas.

Enligt 6 punkten skall i resandeanmälan nämnas den dag resanden anlänt till inkvarteringsrörelsen samt den dag han eller hon lämnar inkvarteringsrörelsen, om dagen är känd. Enligt gällande reglering fyller utövaren av inkvarteringsrörelsen i de punkter på resandekorten som gäller ankomst- och avresedag.

Enligt 7 punkten skall det uppges om inkvarteringen hänför sig till fritid, arbete, möte eller något annat. Också i det nuvarande formuläret för resandekort finns en punkt för dessa uppgifter. Syftet med inkvarteringen är viktig information för statistikföringen, eftersom fritidsresor görs av andra orsaker och till andra resmål än arbets- och mötesresor.

Utövaren av inkvarteringsverksamhet kan använda uppgifterna om resande för kundtjänst och direkt marknadsföring, om inte resanden har använt sig av sin rätt att förbjuda detta enligt 30 § i personuppgiftslagen.

Enligt 2 mom. skall 1 mom. 1 och 3 punkten tillämpas på sådana ledare för grupper som företräder researrangören. Eftersom ledaren för en gruppresa i sådana fall inte tar in på inkvarteringsrörelsen är det med tanke på myndigheternas övervakning nödvändigt att också ledarens namn och övriga personuppgifter antecknas i resandeanmälan.

Enligt 3 mom. gäller de uppgifter som skall uppges enligt 1 mom. 4 och 5 punkten inte sådana resande som är bosatta i Finland.

Enligt 4 mom. skall resandeanmälan undertecknas av resanden. En resande som uppger oriktiga personuppgifter om sig själv i resandeanmälan gör sig skyldig till vilseledande av myndighet. Lämnande av oriktiga personuppgifter till myndigheter är straffbart enligt 16 kap. 5 § i strafflagen. Enligt förslaget gäller skyldigheten att underteckna resandeanmälan dock inte i artikel 45 i Schengenkonventionen avsedda resande som deltar i en gruppresa. Det föreslås att ledaren för gruppresa skall underteckna en gemensam resandeanmälan på deras vägnar. En make eller maka eller minderåriga barn som följer med en resande behöver inte heller underteckna resandeanmälan.

Enligt 5 mom. skall utövaren av inkvarteringsverksamhet eller rörelsens personal i

samband med inkvarteringen kontrollera resandens identitet genom resedokumentet eller på något annat tillförlitligt sätt. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 130 § 1 mom. i utlänningslagen (301/2004) om styrkande av identiteten på en utlänning. I 157 § i utlänningslagen finns bestämmelser om nordiska medborgares inresa samt om styrkande av deras identitet och medborgarskap.

Ett undantag är dock resande som deltar i en gruppresa, om en gemensam resandeanmälan har gjorts. Det räcker då med att identiteten för ledaren för gruppresa kontrolleras. Enligt förslaget behöver identiteten dock inte kontrolleras för en make eller maka eller minderåriga barn som följer med resanden och inte heller personer som är bosatta i Finland.

7 §. *Resanderegister.* Enligt paragrafen kan en utövare av inkvarteringsverksamhet med hjälp av automatisk databehandling eller manuellt föra ett register över de uppgifter om resande som framgår av resandeanmälan. Bestämmelsen ändrar nuläget, eftersom det inte finns några bestämmelser om resanderegister i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser.

Enligt paragrafen används uppgifterna om resande och resanderegistret för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt för att förebygga och utreda brott.

8 §. *Utlämnande av uppgifter om resande till polisen samt förvaring och utplåning av resandeanmälningar och uppgifter om resande.* Enligt artikel 45 i Schengenkonventionen skall de ifyllda registreringskortet bevaras för behöriga myndigheter eller vidarebefordras till dessa, såvida dessa bedömer det vara nödvändigt för vidtagande av skyddsåtgärder mot hot, för straffrättsliga förfaranden eller för att klargöra omständigheterna kring försvunna personer eller trafikolyckor, varvid undantag skall göras om nationella lagar föreskriver annorlunda.

Enligt 1 mom. skall en utövare av inkvarteringsverksamhet utan hinder av bestämmelserna om sekretess tillstålla polisinspektionen i det härad inom vars verksamhetsområde verksamhetsutövarens inkvarteringsrörelse är belägen de uppgifter om resande som gäller utlänningar. Uppgifterna skall tillställas utan dröjsmål. Det huvudsakliga innehållet i be-

stämelsen motsvarar till största delen den reglering som avses i 11 § 1 mom. i förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser.

Uppgifter om utländska resande kan lämnas ut till polismyndigheten t.ex. per post. Enligt förslaget kan uppgifterna också förmedlas elektroniskt. I praktiken samlar och registrerar många hotell redan nu uppgifterna om resande i elektronisk form.

Enligt 2 mom. har polisen rätt att av utövaren av inkvarteringsverksamhet utöver uppgifter om resande som gäller utlänningar också få motsvarande uppgifter om andra resande.

Enligt 3 mom. skall en utövare av inkvarteringsverksamhet förvara resandeanmälningarna och uppgifterna om resande ett år efter dagen för undertecknandet. Efter det skall de utplånas med anledning av kravet på skydd av personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och personuppgiftslagen. I resanderegistret skall uppgifterna om resande förvaras ett år efter det att de har införts. Efter det skall de utplånas.

9 §. *Utlämnande av uppgifter om resande till andra myndigheter.* I paragrafen ingår en förteckning över de myndigheter som skall ha rätt att få uppgifter om resande för att kunna utföra sina lagstadgade uppdrag. För tydlighetens skull konstateras uttryckligen att utövaren av inkvarteringsverksamhet och polisen utan hinder av bestämmelserna om sekretess på begäran skall lämna ut uppgifter om resande.

I 1 punkten bestäms om utlämnande av uppgifter om resande till gränsbevakningsväsendet. Med stöd av lagen om gränsbevakningsväsendet (320/1999) svarar gränsbevakningsväsendet för gränsövervakningen och gränskontrollen. Dessutom utför gränsbevakningsväsendet förundersökning av brott inom sitt verksamhetsområde, och i samband med det kan gränsbevakningsväsendet behöva uppgifter om resande som gäller kunder som övernattat i en inkvarteringsrörelse.

I 2 punkten bestäms om utlämnande av uppgifter om resande till tullverket. Med stöd av tullagen (1466/1994) utför tullverket spaningsverksamhet i samband med brott för att förebygga och utreda tullbrott samt förundersökning av tullbrott. Största delen av tullver-

kets brottsbekämpningsåtgärder gäller gränsöverskridande varutransport och passagerartrafik, och därför behöver tullmyndigheten uppgifter om resande för att kunna utföra sina uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. Med stöd av 14 a § i tullagen har en tullman också rätt att för gränsbevakningsväsendets räkning med de befogenheter som anges i lagen om gränsbevakningsväsendet vidta åtgärder som ingår i gränskontroller enligt 2 § 3 mom. i nämnda lag. I syfte att säkerställa effektiva gränskontroller har tullverket rätt att få uppgifter om resande även för utförandet av gränskontrolluppgifter.

I 3 punkten bestäms om utlämnande av uppgifter om resande till räddningsmyndigheterna för räddningsverksamhet. I samband med olyckor behövs uppgifter om resande för att de berörda personerna skall kunna nås, för att identifiera de skadade och offren samt för att undersöka olyckan.

Enligt 4 punkten har hälsoskyddsmyndigheterna rätt att få uppgifter om resande när de utreder epidemier som härrör från livsmedel och dricksvatten och som framkommit i samband med inkvarteringsverksamhet eller när de undersöker resande som bär på smittsamma sjukdomar och andra resande som tagit in samtidigt med dem. Dessutom kan hälsoskyddsmyndigheten i praktiken begära handräckning av polisen med stöd av 48 § i hälsoskyddslagen och få behövliga uppgifter i sådana speciella situationer.

10 §. *Tillämpning av lagen på dem som driver campingplatser och personer som anländer till campingplatser.* Eftersom bestämmelserna om s.k. hotellkontroll i artikel 45 i Schengenkonventionen i tillämpliga delar tillämpas även på inkvartering i tält och husvagnar, föreslås i paragrafen till skillnad från nuläget bli bestämt att förfarandet med resandeanmälan skall tillämpas på dem som driver campingplatser och på dem som i inkvarteringssyfte anländer till campingplatser.

Med campingplats avses enligt 18 § 1 mom. i lagen om friluftsliv ett område där man tillfälligt, vanligen på fritiden bor i campingstuga, tält, husvagn eller campingfordon och där det finns sammanlagt minst 25 campingstugor eller platser reserverade för tält, husvagnar eller campingfordon. Ett område med minst tio campingstugor är dock

alltid en campingplats. Enligt 18 § 2 mom. gäller lagens bestämmelser om campingområden även andra för liknande inkvartering avsedda områden där det i byggnader som är avsedda för högst ett hushåll eller en liten grupp sammanlagt finns över 40 bäddplatser.

Enligt det föreslagna 1 mom. skall det som i 6—9 § bestäms om utövare av inkvarteringsverksamhet också gälla dem som driver i 18 § i lagen om friluftsliv avsedda campingplatser och andra för liknande inkvartering avsedda områden.

På personer som i syfte att få inkvartering anländer till en campingplats skall enligt 2 mom. tillämpas det som i 6 § bestäms om resande samt makar och minderåriga barn som följer med resande. Bestämmelserna i 6 § 2 mom. skall tillämpas på en sådan i 1 § 2 mom. 10 punkten avsedd ledare för en gruppresa om företräder researrangören.

Områden som omfattar färre än tio campingstugor faller utanför definitionen av campingplats enligt 18 § i lagen om friluftsliv. Om kunderna tillhandahålls tillfällig inkvartering i stugor på ett sådant område handlar det om utövande av inkvarteringsverksamhet enligt 1 § 2 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen.

11 §. *Tillsyn.* Enligt paragrafen övervakar polisinsrättningarna i häradet inkvarterings- och förplägnadsverksamhetens lagenlighet inom sina verksamhetsområden. Bestämmelsen ändrar nuläget, eftersom inte bara polisen utan också länsstyrelserna skall övervaka efterlevnaden av förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser.

12 §. *Tvångsmedel.* I paragrafen bestäms om de tvångsmedel som står till förfogande för polisen. I 1 mom. sägs att om en utövare av inkvarteringsverksamhet har försummat skyldigheten att göra en resandeanmälan enligt 6 § 1 mom., skyldigheten att tillstålla eller lämna ut uppgifter om resande till polisen eller förvara dem enligt 8 § eller skyldigheten att lämna ut uppgifter om resande till andra myndigheter enligt 9 §, skall polisinsrättningen efter att ha fått kännedom om saken ålägga utövaren att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

Om ett åläggande som meddelats med stöd av 1 mom. inte har iakttagits, kan polisen enligt 2 mom. meddela ett nytt åläggande och

företräda det med vite samt bestämma att det skall dömas ut.

Enligt hänvisningsbestämmelsen i momentet skall viteslagen (1113/1990) tillämpas på vite. Hänvisningen gäller också vitesbeloppet. Enligt 8 § i viteslagen skall vitesbeloppet bestämmas med beaktande av huvudförpliktelsens art och omfattning, den förpliktades betalningsförmåga och övriga omständigheter som inverkar på saken. Vitesbeloppet påverkas således av omfattningen av inkvarterings- och förplägnadsverksamheten och omställningens storlek. Vitet bör dimensioneras så att det effektivt förhindrar att åläggandet försummas.

I 23 § i viteslagen bestäms om delgivning av ålägganden förstärkta med vite. Förfarande med mottagningsbevis är antagligen det ändamålsenligaste delgivningssättet. Polisinsrättningen kan i sitt beslut förelägga verksamhetsutövaren en tidsfrist inom vilken verksamhetsutövaren skall fullgöra sin skyldighet.

Vite döms ut av den polisinsrättning som förelagt det.

Enligt 3 mom. kan polisinsrättningen ge verksamhetsutövaren en varning, om den som utövar förplägnadsverksamhet upprepade gånger och i väsentlig grad bryter mot bestämmelserna om öppettider och förlängning av öppettiden i 3 och 4 § eller om utövandet av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet har medfört oskäligen olägenheter för boendemiljön eller allvarliga störningar i den allmänna ordningen och säkerheten. Om verksamhetsutövaren trots varningen inte rättar sitt förfarande, kan polisinsrättningen enligt momentet förbjuda att verksamheten utövas. Enligt momentet kan verksamhetsförbudet gälla i högst tre månader. Verksamhetsförbud för viss tid kan vara befogat t.ex. när utövaren håller ett rum som används för prostitution. I 20 kap. 9 § i strafflagen finns straffbestämmelser om koppleri.

Beroende på försummelse eller förseelse art och omfattning kan polisinsrättningen förbjuda inkvarterings- och förplägnadsverksamheten helt eller delvis, t.ex. verksamheten vid en viss inkvarteringsrörelse eller vid inkvarteringsrörelser som är belägna inom en viss kommun. Innehållet i ett beslut om förbud kan också påverkas av för-

seelser som uppdragats bara inom en viss verksamhetsform. En polisinsättning kan t.ex. rikta beslutet om förbud till en viss inkvarteringsrörelse som drivs av utövaren av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet, om förseelserna har orsakats uteslutande av verksamhet som utövats i den aktuella rörelsen. Det föreligger då inte nödvändigtvis något behov av att utsträcka verksamhetsförbudet till att också gälla verksamhetsutövarens förplägnadsrörelse.

13 §. *Straffbestämmelser.* Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om öppettider i 3 eller 4 § skall enligt 1 mom. 1 punkten dömas för förseelse mot bestämmelserna om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Straffhotet är böter.

Enligt 2 punkten är påföljden bötesstraff också vid förseelse mot bestämmelserna om skyldighet att göra resandeanmälan enligt 6 § 1 mom.

I 2 mom. hänvisas till de paragrafer där det föreskrivs straff för personregisterbrott och personregisterförseelse. Rekvisitet för personregisterbrott anges i 38 kap. 9 § i strafflagen. Straffbestämmelsen för personregisterförseelse finns i sin tur i 48 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

Polisen kan förstärka sitt åläggande enligt 12 § med vite. För att förhindra överlappande påföljder föreslås i 3 mom. en bestämmelse enligt vilken den som bryter mot ett åläggande som förstärkts med vite inte kan dömas till straff för samma gärning.

14 §. *Ändringssökande.* I 1 mom. ingår en bestämmelse om ändringssökande, enligt vilken ändring i ett beslut som polisinsättningen meddelat med stöd av lagen skall sökas så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Den behöriga förvaltningsdomstolen bestäms också enligt förvaltningsprocesslagen.

Enligt 2 mom. skall polisinsättningen besluta om förbud mot förlängning av öppettiden för en förplägnadsrörelse och verksamhetsförbud för viss tid för en utövare av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet iaktas även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat. Ett förbud mot förlängning av öppettiden för en förplägnadsrörelse baserar sig på upprepade och väsentliga förseelser. Ett verksamhets-

förbud för viss tid som gäller utövande av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet baserar sig på att utövandet av verksamheten har orsakat oskäligen olägenheter för boendemiljön eller allvarliga störningar i den allmänna ordningen och säkerheten. Det är därför inte tillbörligt att verksamheten vid en rörelse skall kunna fortgå under besvärprocessen, som ofta pågår rentav en lång tid.

15 §. *Ikraftträdandebestämmelser.* I 1 mom. anges tidpunkten för lagens ikraftträdande. I 2 mom. föreskrivs om upphävande av förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser.

1.2. Hälsoskyddslagen

15 §. *Behandling av anmälan och föreskrifter som meddelas den anmälningsskyldige.* Det föreslås att paragrafen kompletteras med en bestämmelse om behandling av anmälningar om inkvarteringslokaler och sådana livsmedelslokaler där förplägnadsverksamhet utövas. Enligt det nya 3 mom. skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten meddela inkomna anmälningar till polisinsättningen i det härad inom vars verksamhetsområde lokalen är belägen och räddningsmyndigheten i området. Enligt förslaget skall eventuella inspektionsbesök också meddelas till polis- och räddningsmyndigheterna, som har rätt att närvara när inspektion utförs.

1.3. Lagen om ordningsvakter

1 §. *Tillämpningsområde.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att det hänvisas till den förslagna lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet.

2. Närmare bestämmelser

I samband med ikraftträdandet av lagen om ändring av 15 § i hälsoskyddslagen bör 4 § i hälsoskyddsförordningen ändras. I paragrafen bestäms om innehållet i den anmälan som avses i hälsoskyddslagen. Av anmälan skall framgå bl.a. de uppgifter som polisen behöver om den dag då inkvarterings- och förplägnadsverksamheten inletts. I anmälan bör också nämnas antalet kundplatser, specificer-

rade enligt avdelningar, i en livsmedelslokal där förplägnadsverksamhet utövas samt antalet rum och bäddplatser vid en inkvarteringsrörelse. Uppgifterna behövs för räddningsmyndighetens brandsyn för fastställande av platser där brandsyn nödvändigtvis skall förrättas.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

4. Lagstiftningsordning

Enligt 12 § 3 mom. i det första lagsförslaget kan polisinspektionen förbjuda en förlängning av öppettiden enligt den föreslagna 4 § eller för viss tid förbjuda inkvarterings- och förplägnadsverksamheten helt och eller delvis. Förbudsåtgärderna innebär begränsningar i fråga om rätten att idka näring. För förbuden förutsätts dock antingen upprepade och väsentliga förseelser mot bestämmelserna om öppettider eller att utövandet av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet har orsakat oskäliga olägenheter för boendemiljön eller allvarliga störningar i den allmänna ordningen och säkerheten. Utgångspunkten är att dylika upprepade och väsentliga förseelser eller orsakande av störningar som är att anse som betydande utgör en godtagbar grund för att begränsa näringsidkandet. Med tanke på principen om proportionalitet är det också viktigt att verksamhetsutövaren får en varning och ges tillfälle att rätta sitt förfarande innan ett förbud meddelas. Dessutom gäller att ett verksamhetsförbud skall kunna utfärdas för högst tre månader. Med beaktande av dessa omständigheter kan det anses att förslaget uppfyller kraven enligt principen

om proportionalitet. Förslaget strider inte mot 18 § i grundlagen.

I förslaget ingår också bestämmelser om resandeanmälan och resanderegister. Frågor som det med tanke på 10 § 1 mom. i grundlagen är viktigt att reglera är enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis åtminstone ändamålet med registreringen av uppgifterna, innehållet i de personuppgifter som registreras, vilket ändamål dessa uppgifter får användas till, hur de får utlämnas och hur länge uppgifterna skall förvaras i personregistret liksom att regleringen av dessa omständigheter är omfattande och detaljerad på lagnivå. Dessa omständigheter har beaktats i 6—9 § i det första lagförslaget.

Enligt 5 § i det första lagförslaget har en utövare av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och rörelsens personal rätt att vägra en person tillträde till rörelsen, om det finns grundad anledning till detta av skäl som hänför sig till upprätthållandet av ordningen eller rörelsens verksamhetsidé. Uppställande av åldersgräns för kunderna kan också aktualiseras som en anledning som baserar sig på rörelsens verksamhetsidé. I 6 § 2 mom. i grundlagen nämns ålder som en förbjuden grund för särbehandling. Verksamhetsutövarens rätt att påverka kundkretsens åldersstruktur, vilken i sista hand stöder sig på friheten att idka näring, kan trots allt ses som ett sådant godtagbart skäl med hänsyn till samhället som gör att den föreslagna bestämmelsen inte strider mot grundlagen.

Vid beredningen har det ansetts att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Det kan dock anses önskvärt att utlåtande om förslaget begärs av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde och definitioner

Denna lag gäller utövande av inkvarteringsverksamhet och förplägnadsverksamhet.

I denna lag avses med

1) *inkvarteringsverksamhet* yrkesmässigt tillhandahållande av möblerade rum eller andra inkvarteringslokaler för kunder som behöver tillfällig inkvartering,

2) *förplägnadsverksamhet* yrkesmässig servering av mat eller dryck till allmänheten för att avnjutas i en sådan livsmedelslokal som avses i hälsoskyddslagen (763/1994),

3) *inkvarteringsrörelse* en byggnad, en lokal eller ett annat driftställe där inkvarteringsverksamhet utövas,

4) *förplägnadsrörelse* en livsmedelslokal där förplägnadsverksamhet utövas,

5) *utövare av inkvarteringsverksamhet* den som utövar inkvarteringsverksamhet,

6) *utövare av förplägnadsverksamhet* den som utövar förplägnadsverksamhet,

7) *resande* en person som i syfte att få inkvartering anländer till en inkvarteringsrörelse,

8) *resandes make eller maka* en resandes äkta make eller maka eller en person som lever med resanden under äktenskapsliknande förhållanden eller i ett registrerat partnerskap,

9) *gruppresa* en resa som ordnats på förhand och i vilken deltar en grupp resande, samt

10) *ledare för en gruppresa* en resande som är ledare för resande som deltar i en gruppresa eller en person som företräder researrangören.

Med förplägnadsverksamhet avses i denna lag också servering av mat eller dryck endast till personalen vid en sammanslutning, stiftelse eller inrättning eller till någon annan begränsad personkrets (*personalrestaurang*). På personalrestauranger tillämpas dock inte 3 och 4 §.

I fråga om hemlighållande, utlämnande och annan behandling av personuppgifter tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat bestäms i denna lag.

Bestämmelser om skyldighet att göra anmälan till den kommunala hälsoskyddsmyndigheten finns i hälsoskyddslagen.

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på

1) boendeservice inom socialvården som tillhandahålls av sådana privata serviceproducenter som avses i lagen om tillsyn över privat socialservice (603/1996),

2) inkvartering i transportmedel i anslutning till transport,

3) tillhandahållande av fritidsbostäder eller andra inkvarteringslokaler endast för personalen vid en sammanslutning, stiftelse eller inrättning, eller på

4) servering av livsmedel eller alkoholfria drycker till kunder, om verksamheten är obetydlig jämfört med verksamhetsutövarens övriga näringsverksamhet i samma affärslokal.

3 §

Förplägnadsrörelsers öppettider

En förplägnadsrörelse får öppnas tidigast klockan 5, och den får hållas öppen till klockan 2. Om alkoholdrycker serveras i en förplägnadsrörelse (*serveringsställe*) och det har bestämts att serveringen av alkoholdrycker på serveringsstället eller i en avdelning av det skall upphöra tidigare än klockan 1.30, skall serveringsstället eller dess avdelning stängas senast en halv timme efter serveringstidens slut.

Ett serveringsställe får hållas öppet mellan klockan 2 och 4, om serveringstiden för serveringsstället i enlighet med särskilda bestämmelser har förlängts efter klockan 1.30. Serveringsstället skall då stängas senast en halv timme efter serveringstidens slut.

Nya kunder får tas emot i förplägnadsrörelsen senast en halv timme före den föreskrivna stängningstiden.

4 §

Anmälan om förlängning av öppettiden

Om inte något annat följer av 3 § 1 mom. får en förplägnadsrörelse på basis av en anmälan enligt 2 mom. hållas öppen också mellan klockan 2 och 5, om alkoholdrycker inte serveras i förplägnadsrörelsen under denna tid.

En utövare av förplägnadsverksamhet skall senast två veckor före den planerade förlängningen av öppettiden för förplägnadsrörelsen lämna in en skriftlig anmälan till polisinstansen i det härad inom vars verksamhetsom-

råde rörelsen är belägen. Av anmälan skall framgå

1) i fråga om utövaren av förplägnadsverksamheten firma samt företags- och organisationsnummer, förplägnadsrörelsens besöksadress samt kontaktpersonens namn, telefonnummer och övriga kontaktppgifter,

2) den förlängning av öppettiden som avses gälla för förplägnadsrörelsen,

3) huruvida avsikten är att den förlängda öppettiden skall iaktas tills vidare, en bestämd tid eller under en viss tillställning, samt

4) huruvida den förlängda öppettiden gäller hela förplägnadsrörelsen, en avdelning eller någon annan uttryckligen angiven del av den.

På basis av anmälan kan polisinstansen utfärda detaljerade bestämmelser om utövande av förplägnadsverksamhet mellan klockan 2 och 5.

Polisinstansen kan förbjuda att öppettiden förlängs, om det finns grundad anledning att misstänka att den förlängda öppettiden för en förplägnadsrörelse orsakar oskäliga olägenheter för boendemiljön eller allvarliga störningar i den allmänna ordningen och säkerheten.

5 §

Rätt att välja kunder och tryggande av ordningen

En utövare av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och rörelsens personal har rätt att vägra en person tillträde till rörelsen, om det finns grundad anledning till detta av skäl som hänför sig till upprätthållandet av ordningen eller rörelsens verksamhetsidé. Verksamhetsutövaren och rörelsens personal har också rätt att vägra servera en kund mat eller dryck och vid behov avlägsna honom eller henne, om han eller hon stör andra kunder eller annars orsakar störningar i rörelsen eller inte uppfyller de villkor som ställts för tillträde.

För att upprätthålla ordning och säkerhet kan utövaren av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet i rörelsen och dess omedelbara närhet tillsätta ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter (533/1999). Polisinstansen i det härad inom vars verksam-

hetsområde inkvarterings- och förplägnadsrörelsen är belägen kan bestämma att verksamhetsutövaren för en bestämd tid eller tills vidare skall tillsätta ett tillräckligt antal ordningsvakter i rörelsen och dess omedelbara närhet, om det har förekommit upprepade ordningsstörningar i rörelsens verksamhet eller om det med tanke på möjligheten att upprätthålla ordning och säkerhet annars finns särskilda skäl i anslutning till rörelsens verksamhet.

6 §

Resandeanmälan och uppgifter om resande

En utövare av inkvarteringsverksamhet ansvarar för att det görs en anmälan om resanden (*resandeanmälan*). För resande som deltar i en gruppresa kan det göras gemensam resandeanmälan. Av anmälan skall i fråga om utövaren av inkvarteringsverksamhet framgå firma samt företags- och organisationsnummer och inkvarteringsrörelsens besöksadress. I resandeanmälan skall följande uppgifter antecknas (*uppgifter om resande*)

1) resandens fullständiga namn och finska personbeteckning eller om sådan saknas födelsetid samt medborgarskap,

2) fullständigt namn och finsk personbeteckning eller om sådan saknas födelsetid för make eller maka samt minderåriga barn som följer med resanden,

3) resandens adress,

4) det land från vilket resanden anländer till Finland,

5) numret på resandens resedokument,

6) den dag resanden anlände till inkvarteringsrörelsen och den dag han eller hon lämnar inkvarteringsrörelsen, om dagen är känd,

7) uppgift om inkvarteringen hänför sig till fritid, arbete, möte eller något annat.

Bestämmelserna i 1 mom. 1 och 3 punkten gäller också sådana i 1 § 2 mom. 10 punkten avsedda ledare för en gruppresa som företräder researrangören.

Bestämmelserna i 1 mom. 4 och 5 punkten gäller inte resande som är bosatta i Finland.

Resanden skall med sin underskrift styrka uppgifterna om resanden i resandeanmälan. En ledare för en gruppresa kan dock på de resandes vägnar som deltar i gruppresan un-

dersteckna en gemensam resandeanmälan enligt 1 mom. De personer som avses i 1 mom. 2 punkten behöver inte underteckna resandeanmälan.

En utövare av inkvarteringsverksamhet eller rörelsens personal skall i samband med inkvarteringen kontrollera resandens identitet genom resedokumentet eller på något annat tillförlitligt sätt eller, om en gemensam resandeanmälan enligt 1 mom. har gjorts, enbart identiteten för ledaren för gruppresan. Detta moment gäller inte resande som är bosatta i Finland eller personer som avses i 1 mom. 2 punkten.

7 §

Resanderegister

En utövare av inkvarteringsverksamhet kan med hjälp av automatisk databehandling eller manuellt föra ett register över de uppgifter om resande som avses i 6 § 1 mom. (*resanderegister*). Uppgifterna om resande och resanderegistret används för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt för att förebygga och utreda brott.

8 §

Utlämnande av uppgifter om resande till polisen samt förvaring och utplåning av resandeanmälningar och uppgifter om resande

En utövare av inkvarteringsverksamhet skall utan hinder av bestämmelserna om sekretess i fråga om utlämningar utan dröjsmål tillställa polisinspektionen i det härad inom vars verksamhetsområde verksamhetsutövarens inkvarteringsrörelse är belägen de uppgifter om resande som avses i 6 § 1 mom. Uppgifterna om resande kan också förmedlas elektroniskt till polisinspektionen.

Polisen har rätt att av utövaren av inkvarteringsverksamhet få uppgifter om resande enligt 6 § 1 mom. också i fråga om andra resande än sådana som avses i 1 mom.

Utövaren av inkvarteringsverksamhet skall förvara resandeanmälningarna och uppgifterna om resande i ett års tid från den dag då resandeanmälningarna undertecknades. Efter det skall de utplånas. I resanderegistret skall

uppgifterna om resande förvaras i ett års tid från det att de infördes. Efter det skall de utplånas.

9 §

Utlämnande av uppgifter om resande till andra myndigheter

En utövare av inkvarteringsverksamhet och polisen skall utan hinder av bestämmelserna om sekretess på begäran lämna behövliga uppgifter om resande som avses i 6 § 1 mom. till

1) gränsbevakningsväsendet för gränsbevakning, gränskontroller samt för gränsbevakningsväsendets övriga lagbestämda uppdrag,

2) tullverket för förebyggande, avslöjande och utredning av tullbrott samt utförande av gränskontroller,

3) räddningsmyndigheterna för räddningsverksamhet,

4) hälsoskyddsmyndigheterna för förebyggande av smittsamma sjukdomar.

10 §

Tillämpning av lagen på dem som driver campingplatser och personer som anländer till campingplatser

Det som i 6—9 § bestäms om utövare av inkvarteringsverksamhet gäller också dem som driver i 18 § i lagen om friluftsliv (606/1973) avsedda campingplatser och andra för liknande inkvartering avsedda områden.

Det som i 6 § bestäms om resande, makar och minderåriga barn som följer med resande gäller också personer som i syfte att få inkvartering anländer till områden som avses i 18 § i lagen om friluftsliv. Det som bestäms i 6 § 2 mom. skall tillämpas på motsvarande sätt.

11 §

Tillsyn

Polisinrättningarna i häradet utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag inom sitt

verksamhetsområde.

12 §

Tvångsmedel

Om en utövare av inkvarteringsverksamhet åsidosätter en skyldighet enligt 6 § 1 mom. eller 8 eller 9 §, skall polisinrättningen efter att ha fått kännedom om saken ålägga utövaren att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

Om ett åläggande som meddelats med stöd av 1 mom. inte har iakttagits, kan polisinrättningen meddela ett nytt åläggande och förena det med vite samt bestämma att det skall dömas ut så som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

Om en utövare av förplägnadsverksamhet upprepade gånger och i väsentlig grad bryter mot bestämmelserna om öppettider i 3 och 4 § eller om utövandet av inkvarterings- och förplägnadsverksamhet har medfört oskäliga olägenheter för boendemiljön eller allvarliga störningar i den allmänna ordningen och säkerheten, kan polisinrättningen ge verksamhetsutövaren en varning. Om verksamhetsutövaren trots varningen inte rättar sitt förfarande, kan polisinrättningen förbjuda förlängning av öppettiden enligt 4 § eller för viss tid förbjuda utövandet av verksamheten helt eller delvis. Verksamhetsförbudet får inte gälla längre än i tre månader.

13 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) bryter mot bestämmelserna om öppettider i 3 eller 4 § eller

2) bryter mot bestämmelserna om skyldighet att göra resandeanmälan enligt 6 § 1 mom.

skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *förseelse mot bestämmelserna om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet* dömas till böter.

Bestämmelser om straff för personregisterbrott finns i 38 kap. 9 § i strafflagen (39/1889) och för personregisterförseelse i 48 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

Den som bryter mot ett åläggande som meddelats med stöd av denna lag och som förenats med vite kan inte dömas till straff för samma gärning.

14 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som har meddelats med stöd av denna lag söks hos förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ett i denna lag avsett beslut om förbud mot

förlängning av öppettiden och verksamhetsförbud för viss tid skall iakttas även om det överklagas, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

15 §

Ikraftträdandebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs förordningen av den 19 april 1991 om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991) jämte ändringar.

2.

Lag**om ändring av 15 § i hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 15 § i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994), sådan denna paragraf lyder delvis ändrad i lagarna 89/2000 och 1223/2002, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

15 §

Behandling av anmälan och föreskrifter som meddelas den anmälningsskyldige

—————
Inkomna anmälningar om inkvarteringslokaler och sådana livsmedelslokaler där förplägnadsverksamhet utövas samt eventuella

inspektionsbesök i sådana lokaler skall meddelas polisinrättningen i det härad inom vars verksamhetsområde lokalen är belägen och räddningsmyndigheten i området. Polis- och räddningsmyndigheterna har rätt att närvara när inspektion utförs.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 1 § i lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 1 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 622/2003, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om de skyldigheter
och befogenheter som den som med stöd av
lagen om sammankomster (530/1999), lagen
om friluftsliv (606/1973), sjömanslagen
(423/1978), ordningslagen (612/2003) eller
lagen om inkvarterings- och förplägnads-

verksamhet (/) har utsetts att övervaka ord-
ning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt
uppdrag samt om hur en sådan person skall
godkännas för uppdraget, till den del något
annat inte bestäms i nämnda lagar eller i nå-
gon annan lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 10 september 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Mauri Pekkarinen*

2.**Lag****om ändring av 15 § i hälsoskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 15 § i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/1994), sådan denna paragraf lyder delvis ändrad i lagarna 89/2000 och 1223/2002, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Behandling av anmälan och föreskrifter som meddelas den anmälningsskyldige

Inkomna anmälningar om inkvarteringslokaler och sådana livsmedelslokaler där förplägnadsverksamhet utövas samt eventuella inspektionsbesök i sådana lokaler skall meddelas polisinrättningen i det härad inom vars verksamhetsområde lokalen är belägen, och räddningsmyndigheten i området. Polis- och räddningsmyndigheterna har rätt att närvara när inspektion utförs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 1 § i lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 1 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 622/2003, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av lagen om sammankomster (530/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), sjömanslagen (423/1978), ordningslagen (612/2003) eller förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991) har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person skall godkännas för uppdraget, till den del något annat inte bestäms i nämnda lagar eller i någon annan lag.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av lagen om sammankomster (530/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), sjömanslagen (423/1978), ordningslagen (612/2003) eller *lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (/)* har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person skall godkännas för uppdraget, till den del något annat inte bestäms i nämnda lagar eller i någon annan lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .
